

Shahid Bahonar
University of Kerman

Iranian E-Commerce Scientific
Association

The Effect of Inflation Uncertainty on Happiness in Developed and Developing Countries

Javad Taherizadeh Anaripour^{ib*}

Abdolali Monsef^{ib**}

Mozhgan Moalemi^{ib***}

Jahangir Biyabani^{ib****}

Mehdi Nejadi^{ib*****}

Abstract

Objective: Being happy and satisfied with life is one of the most important goals of human societies. In recent decades, the concept of happiness has been considered as one of the most important measures of better living and well-being in the economy. Due to the great impact that happiness has on the dynamism and mobility of society and as a result increase efficiency and productivity and ultimately economic growth and development, recognizing and analyzing the factors' affecting happiness has become particularly important. Since the advent of the happiness economic in the 1970s, several studies have examined the relationship between different economic factors on happiness. One of the economic variables whose changes can affect the level of happiness of society is inflation. Inflation is unpleasant for people and reduces people's happiness. Inflation is one of the harmful economic phenomena that imposes high economic and social costs on societies. But one of the main and most important economic losses due to inflation is the uncertainty of its amount in future periods. Inflationary uncertainty is a situation in which economic agents are uncertain about their future inflation decisions. Given that uncertainties have become an integral part of the economic and also due to the destructive effects of these uncertainties on the economic and economic activities and ultimately on the happiness and well-being of society, the main purpose of this study is to investigate the effect of inflation uncertainty on happiness. The relationship between inflation uncertainty and happiness is examined for the first time.

Method: In the current research, 100 countries according to the latest classification of countries by the World Bank based on the income level of the countries, have been selected in the period from 2005 to 2021. They are grouped into two groups of countries with low income and lower middle income (developing countries) and the group of countries with upper middle income and high income (developed countries), and the relationship between inflation uncertainty and happiness has been investigated for all three categories of countries (100 selected countries and two income groups) using the panel data regression approach. Inflation uncertainty in this study was estimated using the variance model of autoregressive conditional heterogeneity (ARCH). Measures of happiness for the countries studied are extracted from the World Happiness Report. In addition to the inflation uncertainty variable, the relationship between other economic factors such as per capita income, income inequality, inflation, unemployment, health expenditures and government expenditures with happiness has also been examined.

Result: For 100 countries: Based on the regression results of the happiness model, inflation uncertainty has

Journal of Development and Capital, Vol. 8, No. 2, 1-29.

* **Corresponding Author**, Ph.D. Candidate of Economy, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran.

Email: taherizadeh@pnu.ac.ir

** Associate Professor of Economy, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran. **Email:** a_monsef@pnu.ac.ir

*** Assistant Professor of Economy, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran. **Email:** moallemi_m@pnu.ac.ir

**** Associate Professor of Economy, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran. **Email:** jbiabani@pnu.ac.ir

***** Associate Professor of Economy, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran. **Email:** mnejati@uk.ac.ir

Submitted: 10 July 2022 **Revised:** 29 December 2022 **Accepted:** 1 January 2023 **Published:** 23 December 2023

Publisher: Faculty of Management & Economics, Shahid Bahonar University of Kerman.

DOI: 10.22103/jdc.2023.19861.1274

©The Authors.

Abstract

a negative effect on happiness and therefore the research hypothesis is confirmed. For one percent increase in inflation uncertainty, happiness decreases by about 0.002 percent. The results show that all explanatory variables in this research have the expected effects on happiness. The per capita income has a positive and significant relationship with happiness, so that a one percent increase in per capita income increases happiness by 0.07 percent. Inflation has a negative effect on happiness, but what is important according to the results of the happiness model estimation in this research is that both inflation and inflation uncertainty decrease happiness, but inflation uncertainty decreases happiness more. Unemployment and Income inequality have a negative effect on happiness. The health expenditure and the government expenditure variables have a positive effect on happiness.

For low income-lower middle income (developing) and upper middle income-high income (developed) countries: The results show that inflation uncertainty has a negative effect on happiness in both groups of countries. The inflation uncertainty coefficient in the group of countries with upper middle income and high income is 0.22, which is higher than the other group (0.002). In other words, inflation uncertainty reduces happiness much more in these countries. Per capita income in this group of countries, with a coefficient of 0.14, has a more positive effect on happiness than the other group (0.08). Also the coefficients of the three variables of inflation, income inequality and unemployment are larger in this group compared to the other group, and therefore the effect of these variables in reducing happiness is greater. On the other hand, the two variables of health expenditure and government expenditure increase happiness more in the group of developing countries.

Conclusion: Studies in the field of economics of happiness, due to the significant importance of happiness as one of the influential factors in the economic growth and development of countries, have had a significant growing trend since the 1970s. Recognizing and analyzing the factors that affect happiness has been the main goal of most happiness research. The efforts of economists to evaluate economic factors affecting happiness has led to valuable findings that have led to major changes in the economic growth and development policies of countries, which the world happiness report clearly reports every year. Comparing the results in two groups of countries in this study shows that, per capita income has shown the strongest positive effect on happiness, especially in the group of developed countries. Inflation, income inequality and unemployment have caused a greater decrease in happiness in this group, which has the most negative effect related to unemployment, followed by income inequality and inflation. However, health and government expenditures in the other group have a greater effect on increasing happiness, which shows the importance of health, nutrition, and public expenditures to improve people's happiness.

One of the main and most important economic losses caused by inflation is the uncertainty of its amount in future periods. Uncertainty about the future inflation rate creates instability in prices, and through this channel, it constantly causes changes in economic decisions. Inflation reduces people's happiness, but the uncertainty of future inflation reduces their happiness even more (In both groups of countries). In line with sustainable economic growth and development, it is suggested that countries should increase people's confidence regarding the stability of prices and inflation in the future with long-term planning and increase people's happiness by trying to distribute income fairly and paying special attention to health and employment.

Keywords: *Happiness Economics, Inflation Uncertainty, Per Capita Income, Income Inequality, Panel Data Regression.*

JEL Classification: C23, D60, H50, I39, O10, E31.

Paper Type: *Research Paper.*

Citation: Taherizadeh Anaripour, J., Monsef, A.A., Moalemi, M., Biyabani, J., & Nejati, M. (2023). The effect of inflation uncertainty on happiness in developed and developing countries. *Journal of Development and Capital*, 8(2), 1-29 [In Persian].

پنجمین علم‌تجارت کنفرانس ایران

مجله توسعه و سرمایه

شماره پانزدهم: ۲۰۰۸-۲۴۲۸ شماره کنفرانس: ۲۴۴۵-۲۶۰۶

Homepage: <https://jdc.uk.ac.ir>

دانشگاه شهید باهنر کرمان

اثر نااطمینانی تورم بر شادی در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه

جواد طاهری زاده اناری پور*^{ID}

عبدالعلی منصف**^{ID}

مژگان معلمی***^{ID}

جهانگیر بیابانی****^{ID}

مهدی نجاتی*****^{ID}

چکیده

هدف: با توجه به اهمیت نقش شادی در افزایش بهره‌وری، رشد و توسعه اقتصادی کشورها، شناخت و بررسی عوامل مؤثر بر روی شادی، مهم است. نوآوری مقاله حاضر این است که به بررسی تأثیر نااطمینانی تورم روی شادی می‌پردازد که در مطالعات داخلی و خارجی به این موضوع پرداخته نشده است.

روش: در پژوهش حاضر، تعداد ۱۰۰ کشور در دو گروه کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه در بازه زمانی ۲۰۰۵ تا ۲۰۲۱ انتخاب شده است و از رویکرد رگرسیون داده‌های پانل استفاده شده است.

یافته‌ها: تورم و نااطمینانی تورم، هر دو شادی را کاهش می‌دهند اما نااطمینانی تورم، شادی را بیشتر کاهش می‌دهد. مقایسه دو گروه کشورها نشان می‌دهد که در گروه کشورهای توسعه یافته، نااطمینانی تورم، بیکاری، نابرابری درآمد و تورم، تأثیر بزرگتری در کاهش شادی دارند و درآمدسرانه، باعث افزایش بیشتر شادی می‌شود و در کشورهای در حال توسعه، مخارج سلامت و مخارج دولت، دارای تأثیر بزرگتری در افزایش شادی هستند.

نتیجه‌گیری: تورم شادی مردم را کاهش می‌دهد اما عدم اطمینان از تورم آینده، شادی آنها را به مراتب، بیشتر کاهش می‌دهد. بنابراین سیاست‌گذاری‌ها باید به گونه‌ای باشد که نگاه مردم به آینده، موجب کاهش شادی امروز آنها نشود.

واژه‌های کلیدی: اقتصاد شادی، نااطمینانی تورم، درآمدسرانه، نابرابری درآمد، رگرسیون داده‌های پانل.

طبقه‌بندی JEL: E31, O10, I39, H50, D60, C23

نوع مقاله: پژوهشی.

استناد: طاهری زاده اناری پور، جواد؛ منصف، عبدالعلی؛ معلمی، مژگان؛ بیابانی، جهانگیر و نجاتی، مهدی (۱۴۰۲). اثر نااطمینانی تورم بر شادی در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه. *مجله توسعه و سرمایه*، ۸(۲)، ۱-۲۹.

مجله توسعه و سرمایه، دوره هشتم، ش ۲، صص. ۱-۲۹.

* نویسنده مسئول، دانشجوی دکتری گروه اقتصاد، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. **رایانامه:** taherizadeh@pnu.ac.ir

** دانشیار گروه اقتصاد، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. **رایانامه:** a_monsef@pnu.ac.ir

*** استادیار گروه اقتصاد، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. **رایانامه:** moallemi_m@pnu.ac.ir

**** دانشیار گروه اقتصاد، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. **رایانامه:** jbiabani@pnu.ac.ir

***** دانشیار گروه اقتصاد، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران. **رایانامه:** mnejati@uk.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۴/۱۹ **تاریخ بازنگری:** ۱۴۰۱/۱۰/۸ **تاریخ پذیرش:** ۱۴۰۱/۱۰/۱۱ **تاریخ انتشار برخط:** ۱۴۰۲/۱۰/۲

ناشر: دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه شهید باهنر کرمان.

DOI: 10.22103/jdc.2022.19536.1248

©The Authors.

از نظر بسیاری از اقتصاددانان، شادی، افزایش بهره‌وری را به همراه دارد که نتیجه آن، افزایش درآمد و تولید و به دنبال آن رشد و توسعه اقتصادی و افزایش رفاه جامعه می‌باشد (خورسندی و علی‌بابایی، ۱۳۹۵). در اواخر قرن بیستم، نخستین مطالعات علمی در زمینه شادی^۱ به عنوان یکی از موضوعات مورد بحث در میان روان‌شناسان و جامعه‌شناسان، انجام گرفت (زارعی‌متین و حق‌گویان، ۱۳۹۰). مفاهیم شادی و رضایتمندی زندگی در ادبیات شادی، قابل جایگزینی با یکدیگر هستند (بختیاری و فتح‌آبادی، ۱۳۸۹). اما ورود موضوع شادی به اقتصاد را می‌توان به مطالعه استرلین^۲ (۱۹۷۴) نسبت داد که رابطه درآمد و شادی را در آمریکا بررسی کرد و این تحقیق منجر به ظهور حوزه مطالعاتی جدیدی با نام اقتصاد شادی^۳ گردید (روسیو^۴، ۲۰۰۹). اقتصاد شادی با طرح روندی جدید در علم اقتصاد می‌تواند بر اندیشه‌ای واقعی‌تر در مقایسه با حداکثر سود و حداکثر مطلوبیت و رفاه، استوار شده و مبنایی برای تعامل بین اثرات مادی و غیر مادی در تصمیم‌گیری رفتار اقتصادی باشد (ابونوری و اسکندری، ۱۳۹۵).

به دلیل اهمیت شادی در رشد و توسعه اقتصادی، اقتصاددانان به دنبال یافتن عواملی هستند که باعث افزایش سطح شادی در جامعه می‌شود (محمدیان منصور و همکاران، ۱۳۹۴). در تحقیقات اقتصاد شادی، عوامل اقتصادی مؤثر بر روی شادی از منظر خرد (نظیر امید به زندگی، جنسیت، سن، تأهل، تحصیلات و ...) و از منظر کلان (نظیر درآمدسرانه، نابرابری درآمد، تورم، بیکاری، مخارج دولت و ...) مورد بررسی قرار می‌گیرند.

تورم یکی از پدیده‌های مضر اقتصادی است که هزینه‌های اقتصادی و اجتماعی زیادی را بر جوامع تحمیل می‌کند. منکیو^۵ هزینه‌های تورم و هزینه‌های کاهش آن را یکی از سوال‌های بسیار مهم حل نشده در اقتصاد کلان می‌داند (منکیو، ۲۰۰۳). افزایش سطح عمومی قیمت‌ها (تورم) برای مردم ناخوشایند است. جامعه از تورم به دلایلی نظیر افزایش هزینه زندگی، پایین آمدن استاندارد زندگی، بدتر شدن توزیع درآمد، اثرات اخلاقی و ... رنج می‌برد (فری و استاتزر، ۲۰۰۲). مطالعات متعدد نشان می‌دهد تورم، شادی را کاهش می‌دهد (منصف و همکاران، ۱۳۹۸). اما یکی از اصلی‌ترین و مهم‌ترین زیان‌های اقتصادی ناشی از تورم، عدم اطمینان از مقدار آن در دوره‌های آتی است. نااطمینانی درباره نرخ تورم آینده، حالت نااطمینانی و بی‌ثباتی در قیمت‌ها را به وجود می‌آورد و از این مسیر، مداوم سبب تغییرات در تصمیمات اقتصادی می‌شود. نااطمینانی تورم^۶ با ایجاد انحراف در تصمیمات پس‌انداز و سرمایه‌گذاری بنگاه‌های اقتصادی و خانوارها، یکی از هزینه‌های مهم تورم قلمداد می‌شود. با افزایش نااطمینانی تورم، برآورد هزینه و درآمدهای آتی فعالیت‌ها غیرشفاف شده و این امر می‌تواند آثار نامطلوبی بر تخصیص منابع و کارایی فعالیت‌های اقتصادی داشته باشد (قلی‌بگلو، ۱۳۸۶).

در تحقیقات اقتصاد شادی، رابطه تورم و شادی در موارد متعددی مورد بررسی قرار گرفته است. اما در بررسی‌های صورت گرفته، اعم از داخلی و خارجی، مطالعه‌ای که در آن به بررسی رابطه بین نااطمینانی تورم و شادی پرداخته باشد، یافت نشد. لذا نوآوری مقاله حاضر، بررسی رابطه نااطمینانی تورم و شادی است که در همین راستا، به بررسی فرضیه زیر پرداخته شده است: نااطمینانی تورم روی شادی اثر منفی دارد.

¹ Happiness

² Richard A. Easterlin

³ Economics of happiness or Happiness Economics

⁴ Jean-Benoit Gregoire Rousseau.

⁵ N. Gregory Mankiw

⁶ Inflation Uncertainty

روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش، رهیافت رگرسیون داده‌های پانل^۱ است. تعداد ۱۰۰ کشور در بازه زمانی ۲۰۰۵ تا ۲۰۲۱ انتخاب شده است که براساس جدیدترین دسته‌بندی کشورها^۲ از طرف بانک جهانی، در دو گروه کشورهای با درآمد پایین و با درآمد پایین‌تر از متوسط (کشورهای در حال توسعه) و گروه کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و با درآمد بالا (کشورهای توسعه یافته) گروه‌بندی شده‌اند و رابطه نااطمینانی تورم و شادی هم برای کل ۱۰۰ کشور منتخب و هم برای دو گروه کشورها بررسی شده و مورد مقایسه قرار گرفته است. برای تخمین نااطمینانی تورم از الگوهای واریانس ناهمسانی شرطی خودرگرسیون^۳ (ARCH) استفاده شده است. با توجه به اهمیت درآمد سرانه، تورم، نابرابری درآمد، بیکاری، مخارج سلامت و مخارج دولت در حوزه اقتصاد شادی، این متغیرها به عنوان متغیرهای توضیحی کنترلی در مدل مدنظر قرار گرفته‌اند که در بخش بعدی مقاله در قسمت مبانی نظری به بررسی ارتباط نظری هر کدام از این متغیرها با شادی پرداخته شده است.

این مقاله در پنج بخش تهیه شده است: بخش دوم شامل مبانی نظری و پیشینه پژوهش است. بخش سوم، روش تحقیق است که به تشریح الگوی شادی و روش رگرسیون پانل پرداخته است. در بخش چهارم، یافته‌های پژوهش بیان شده است و در بخش پنجم، نتیجه‌گیری ارائه شده است.

ادبیات موضوع

مبانی نظری

تلاش همه مکاتب اقتصادی، ایجاد شرایط بهتر زندگی و رفاه بیشتر برای جوامع بوده است (ایکیدا و همکاران^۴، ۲۰۱۶). داشتن تعریف دقیق از رفاه و معیاری که بتواند به درستی آن را اندازه‌گیری کند، لازمه موفقیت در تدوین و اجرای سیاست‌هایی است که بتواند سیاست‌گذار را در دستیابی به هدف بهبود رفاه، کمک کند (نیلی و همکاران^۵، ۱۳۹۴). بطور کلی دو رویکرد برای اندازه‌گیری رفاه به کار گرفته می‌شود. رویکرد عینی و رویکرد ذهنی. اقتصاد شادی، به تجزیه و تحلیل داده‌های مرتبط با شاخص‌های ذهنی رفاه می‌پردازد و رویکردی برای ارزیابی رفاه است (وینهوون^۶، ۲۰۰۴) که با ترکیبی از ابزارهای دانش اقتصاد و جامعه‌شناسی و روان‌شناسی، به مطالعه کمی و نظری از شادی، احساسات مثبت و منفی، رفاه، کیفیت زندگی، رضایت از زندگی و مفاهیم مرتبط با آن می‌پردازد (گراهام^۷، ۲۰۰۸).

در چند دهه اخیر، مفهوم شادی به عنوان یکی از مهم‌ترین اندازه‌های زیست‌بهرتر^۸ و رفاه در اقتصاد، مدنظر قرار گرفته است و مدل‌سازی مفهوم اقتصادی شادی، یکی از راه‌های جدید برای طراحی سیاست‌های رفاه است (ایورگلسکو^۹، ۲۰۱۴). ورود تحلیل‌های شادی به مباحث اقتصادی از آنجا نشأت می‌گیرد که استرلین (۱۹۷۴)، همبستگی بین رشد اقتصادی و شادی افراد را مورد آزمون قرار داد و مشاهده کرد که با وجود رشد اقتصادی ایالات متحده آمریکا، سطح شادی افزایش چندانی از خود نشان نداده است. این تناقض که به نام پارادوکس استرلین^۹ شهرت یافته است (برونی^{۱۰}، ۲۰۰۶)، هرچند بعدها، برخی از اقتصاددانان آن را رد کردند (استیونسون و ولفرز^{۱۱}، ۲۰۰۸) ولی باعث شد تا شادی به یکباره مورد توجه اقتصاددانان قرار بگیرد و رشد تحقیقات دانشگاهی درباره شادی و مفهوم‌سازی و اندازه‌گیری آن شدت بیشتری پیدا کند (برونی، ۲۰۰۶).

¹ Panel Data Regression

² World Bank Country Classifications by Income Level

³ Auto Regressive Conditional Heteroscedasticity

⁴ Ikeda, Kato, Ohtake, & Tsutsui.

⁵ Ruut Veenhoven

⁶ Graham

⁷ Well Being

⁸ Raluca I. Iorgulescu

⁹ Easterlin Paradox

¹⁰ Bruni

¹¹ Stevenson and Wolfers.

عوامل متعددی شادی افراد جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهند. این عوامل می‌توانند اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و ... باشند. بنابراین شناخت عوامل تعیین کننده شادی، بسیار اهمیت دارد (ریس^۱، ۲۰۱۷). نظرسنجی یکی از مهم ترین تکنیک‌ها برای پرسیدن و تحقیق کردن درباره شادی و زیست‌بهرتر^۲ افراد است. محققان زیادی به ارزیابی چگونگی تأثیرگذاری عوامل اقتصادی و غیراقتصادی بر روی شادی و زیست‌بهرتر ذهنی^۳ افراد، پرداخته‌اند (نظیر دیتون^۴، ۲۰۰۷؛ گراهام، ۲۰۱۱؛ استاتزر و فری^۵، ۲۰۱۲؛ داینر و همکاران^۶، ۲۰۱۳؛ وینهوون، ۲۰۱۳؛ نیکولوف^۷، ۲۰۱۶؛ فررا^۸ و همکاران، ۲۰۱۷؛ منصف و همکاران، ۱۳۹۸؛ و ...).

شاد بودن و رضایت از زندگی یکی از مهم ترین اهداف جوامع بشری است. بنابراین فهم و درک اینکه چه عواملی انسان را شادتر می‌سازد و چه چیز آنرا گسترش می‌دهد، بطور قابل توجهی می‌تواند به افراد و جوامع برای دنبال کردن این هدف کمک کند. در ادامه، به تشریح مهم ترین عوامل اقتصادی مؤثر روی شادی با تمرکز بر تورم و نااطمینانی تورم، پرداخته شده است. بر اساس چگونگی تأثیرگذاری هر یک از این متغیرها بر شادی، برخی از آن‌ها در بخش‌های بعدی مقاله به عنوان متغیرهای توضیحی وارد مدل می‌شوند.

درآمد سرانه

ارتباط بین درآمد سرانه و شادی از اوایل دهه ۱۹۷۰ یکی از مباحث مهم در ادبیات زیست‌بهرتر ذهنی بوده است (فری کاربونل^۹، ۲۰۰۵). در تحقیقات اقتصاد شادی، درآمد سرانه در بین بسیاری از عواملی که بر زیست‌بهرتر انسان تأثیر می‌گذارد، برجسته است (استاتزر و فری، ۲۰۱۲). در گزارش شادی جهانی^{۱۰} که هر سال از سوی سازمان ملل منتشر می‌شود، تولید ناخالص داخلی سرانه به عنوان یکی از مهم ترین عوامل تأثیرگذار بر سطح شادی عمومی در کشورهای مختلف معرفی شده است. تئوری اقتصاد نئوکلاسیک فرض می‌کند درآمد بالاتر، باعث ایجاد مطلوبیت و زیست‌بهرتر بیشتر برای افراد می‌شود زیرا پول می‌تواند با کالاهای بسیار متنوعی مبادله شود و افزایش درآمد، فرد را قادر به استفاده بیشتر از کالاها و خدمات، بهداشت و تحصیلات می‌کند و بنابراین احساس رفاه نیز بیشتر می‌شود (بویس و همکاران^{۱۱}، ۲۰۱۳). فرض دیگر نظریه مطلوبیت این است که بیشتر، بهتر است و بنابراین افزایش درآمد از دیدگاه فرد مطلوب است (فری، ۲۰۱۸).

درآمد و ثروت در حقیقت دستیابی به بسیاری از اهداف را در زندگی برای افراد میسر می‌سازند. افراد ثروتمند معمولاً دارای سلامتی بهتر، طول عمر بیشتر، میزان مرگ و میر نوزادان کمتر، مشکلات مالی کمتر، وضعیت اجتماعی بالاتر و دسترسی بیشتر به کالاها و خدمات هستند. رابطه بین درآمد و شادی از نظر آماری (معمولاً بسیار) قابل توجه است که به این معناست که «درآمد شادی می‌آورد» (فری و استاتزر، ۲۰۰۲). با افزایش درآمد، فرد سطح بالاتری از مطلوبیت و آزادی را برای به دست آوردن آنچه می‌خواهد و مورد نیاز است، خواهد داشت (جین^{۱۲}، ۲۰۱۴).

هر چند ارتباط بین درآمد سرانه بالاتر و شادی بیشتر، برای سیاست گذاری اقتصادی بسیار مهم است ولی تولید ناخالص داخلی سرانه بالا، بلافاصله به یک شاخص شادی بالاتر ترجمه نمی‌شود. شواهد در مورد رابطه بین تولید ناخالص داخلی

¹ Reis

² Well Being

³ Subjective Well Being

⁴ Deaton

⁵ Stutzer and Frey

⁶ Diener, Tay and Oishi

⁷ Nikolaev

⁸ Ferreraa

⁹ Ferrer-i- Carbonell

¹⁰ The World Happiness Report

¹¹ Boyce, Wood, Banks, Clark and Brown

¹² Jehn

و شادی نشان می دهد که تولید ناخالص داخلی تنها عامل مهم نیست. مطالعات متعدد استرلین نشان می دهد که درآمد بالا لزوماً موجب شادی بیشتر در افراد نمی شود (استرلین، ۱۹۷۴، ۱۹۹۵). درآمد طی دهه های اخیر بالا رفته است، در حالی که میانگین شادی به همان نسبت افزایش نیافته است (برونی و پورتا، ۲۰۰۷). درآمد اضافی، رضایت از زندگی افراد را بالا می برد اما پس از رسیدن به سطحی از درآمد و ثروت، درآمد اضافی تأثیر ضعیفی در شادی متوسط افراد دارد. این امر به عوامل متعدد دیگری بستگی دارد (فری، ۲۰۱۸). بنابراین دولتها باید جنبه های دیگر را نیز برای بهبود رفاه و افزایش شادی افراد در نظر بگیرند که در ادامه شرح داده شده است.

نابرابری درآمد

دستیابی به رشد و توسعه اقتصادی در جهت بهبود کیفیت زندگی مردم و افزایش سطح شادی و رفاه عمومی از اهدافی است که سیاست گذاران در کشورهای مختلف در پی آن هستند. در این راستا چگونگی توزیع درآمد و رابطه آن با مقوله رشد اقتصادی، نقش تعیین کننده ای در فرایند توسعه اقتصادی دارد. توزیع مجدد درآمد می تواند باعث افزایش رفاه عمومی در جامعه ای با توزیع نابرابر درآمد شود. این دیدگاه حاکی از آن است که افرادی که در جوامعی با توزیع درآمد بسیار نابرابر هستند، سطح کمتری از مطلوبیت را تجربه می کنند. براساس تئوری اقتصاد استاندارد، انتظار می رود بین نابرابری درآمد و رضایت از زندگی و رفاه یک فرد، رابطه منفی آشکاری مشاهده شود. مردم نابرابری را نشانه بی عدالتی می دانند و با انجام مقایسه های اجتماعی، نابرابری درآمد می تواند منجر به احساس ناراضی بیشتری شود. (گراهام و فلتون آ، ۲۰۰۶؛ بیجورنسکوف و همکاران آ، ۲۰۱۳). درآمد می تواند یک عامل تعیین کننده در میزان شادی افراد باشد، اما نابرابری درآمد نیز نقش مهمی دارد. برابری بیشتر در جامعه، امکان سرمایه گذاری در آموزش را برای افراد بیشتری از جامعه فراهم می کند. در نتیجه هرچه نابرابری درآمدی کمتر باشد، سرمایه انسانی بیشتری حاصل گردیده و رشد اقتصادی بهبود می یابد (گالور آ، ۲۰۰۰).

انتظار می رود ضریب جینی به عنوان معیار سنجش نابرابری درآمد، در سال های آینده در جهان کاهش یابد که به معنی کاهش نابرابری درآمدی است و از طرفی رشد سریع اقتصادی در اقتصادهای نوظهور طی سال های آینده پیش بینی می شود. این عوامل می تواند در تفاوت در شادی و رضایت از زندگی بین کشورها و مناطق مختلف جهان تأثیر داشته باشد (ریس، ۲۰۱۷). مطالعات تجربی بسیاری، رابطه منفی نابرابری درآمد و شادی را نشان می دهند (منصف و همکاران، ۱۳۹۸).

تورم

تورم از دیدگاه سیاست گذاران، یکی از اهداف مهم سیاست های کلان اقتصادی است. این متغیر علاوه بر سیاست گذاران، توجه افراد عادی را نیز به خود جلب کرده است، چرا که تورم از جمله متغیرهای اقتصادی است که تغییرات آن می تواند بر سطح رفاه و شادی جامعه اثر گذار باشد (خورسندی و علی بابایی، ۱۳۹۵). در سطح کلان، تورم به عنوان یکی از متغیرهای اصلی، نقش قابل توجهی در عملکرد اقتصادی دارد. استاکمن^۴ به تأثیر منفی تورم بر رشد اقتصادی معتقد است (استاکمن، ۱۹۸۱). تورم بر وظایف پول اثر می گذارد و موجب ناکارایی و وظیفه ذخیره ارزشی پول می شود. تورم یکی از مهم ترین عوامل تأثیر گذار بر تغییرات قیمت دارایی ها محسوب می شود (خورسندی و علی بابایی، ۱۳۹۵). اقتصاددانان معتقدند هزینه هایی که تورم بر جامعه تحمیل می کند بسیار جدی تر از هزینه های ناشی از کند شدن رشد اقتصادی است. تورم بالا و بی ثبات، موجب اختلال در نظام

¹ Porta

² Graham and Felton

³ Bjørnskov, Dreher, Fischer, Schnellenbach and Gehring

⁴ Oded Galor

⁵ Stockman

تخصیص قیمت‌ها و برهم خوردن توزیع درآمد در جامعه می‌گردد. در سطح خرد، افزایش قیمت‌ها، موجب کاهش درآمد حقیقی خانوار شده و لذا خانوار مجبور خواهد شد که هزینه‌های سلامت و بهداشت، آموزش، فراغت و ... را در بودجه خانوار کاهش دهد (مهرآرا و نوری، ۱۳۹۰). افزایش سطح عمومی قیمت‌ها (تورم) برای مردم ناخوشایند است و شادی مردم را کاهش می‌دهد. مردم اساساً از تورم می‌ترسند زیرا آنها یک استاندارد پایین‌تر زندگی را انتظار دارند (فری و استاتزر، ۲۰۰۲).

اثر گذاری تورم بر شادی از منظر افزایش هزینه خدمات مبادله و غیرپولی شدن اقتصاد نیز قابل توجه است. واسطه مبادله بودن پول (به عنوان یکی از وظایف مهم پول)، باعث تسهیل انجام مبادلات شده و رفاه جامعه را از این جهت بالا می‌برد. تورم باعث بالا رفتن هزینه فرصت نگهداری پول نقد شده و از جذابیت دارایی‌های پولی بدون بهره می‌کاهد و لذا مردم سهم پول را در سبد دارایی خود کاهش می‌دهند و براساس تئوری بامول-توبین، خدمات ناشی از سهولت در معاملات، کاهش می‌یابد که این وضعیت، نارضایتی و کاهش شادی و رفاه را بدنبال خواهد داشت (خورسندی و علی‌بابایی، ۱۳۹۵). یکی دیگر از اثرات منفی تورم، اثر کلان تورم از طریق کانال توزیعی است. تورم باعث توزیع مجدد درآمد و ثروت به ضرر کم درآمدها و به نفع پردرآمدها می‌شود. این امر باعث شکاف طبقاتی و بروز نارضایتی و کاهش شادی در جامعه خواهد بود (جعفری صمیمی و تقی‌نژاد، ۱۳۸۳). همچنین تورم باعث تغییر در ارزش پول به عنوان واحد شمارش شده و از این طریق باعث نارضایتی می‌شود (خورسندی و علی‌بابایی، ۱۳۹۵) و بنابراین شادی را کاهش می‌دهد.

نااطمینانی تورم

یکی از مهم‌ترین هزینه‌های رفاهی تورم، از وجود نااطمینانی در پیش‌بینی تورم نشأت می‌گیرد (مهرآرا و مجاب، ۱۳۸۹). نااطمینانی تورم شرایطی است که در آن عاملان اقتصادی در تصمیمات اقتصادی خود نسبت به میزان تورم آینده نامطمئن هستند. تغییرات تورم در اقتصاد باعث نااطمینانی نسبت به قیمت‌های آینده شده و در نتیجه عملکرد اقتصادی را مختل می‌کند (برومن و دینسر^۱، ۲۰۰۵). اکثر اقتصاددانان معتقد هستند عمده‌ترین اثرات تورم بر اقتصاد از کانال نااطمینانی تورم عمل می‌کند.

خانوارها و بنگاه‌ها جهت انجام تصمیمات بلندمدت خود نظیر برنامه‌ریزی در مورد پس‌انداز، سرمایه‌گذاری، کار و بازنشستگی، باید بتوانند مقادیر آتی را پیش‌بینی کنند. تورم می‌تواند باعث بروز اشتباه در برآورد مقادیر آتی شود. بنابراین اشتباه در برآورد نرخ تورم آتی و عدم اطمینان نسبت به آن، می‌تواند افراد را در برنامه‌ریزی بلندمدت خود دچار مشکل کند و باعث نارضایتی و کاهش شادی شود (رومر^۲، ۲۰۱۹). اثرات اقتصادی نااطمینانی تورم بر رفاه عاملین اقتصادی را به دو صورت می‌توان برشمرد. گروه اول، اثرات اقتصادی در مرحله تصمیم‌گیری است که به آینده‌نگری تصمیم‌سازان مربوط می‌شود بدین معنا که باعث اتخاذ تصمیمات اقتصادی متفاوتی از سوی بنگاه‌ها و مصرف‌کنندگان در مقایسه با حالت عدم وجود نااطمینانی می‌شود. گروه دوم، اثرات اقتصادی مربوط به مرحله بعد از اخذ تصمیم است یعنی زمانی که تورم متفاوت از تورم انتظاری باشد که به گذشته‌نگری تصمیم‌سازان مربوط می‌شود و موجب انتقال منابع بین واحدهای اقتصادی می‌گردد (کلاپ و گیاکو^۳، ۱۹۹۳).

از جنبه تئوریک، فریدمن^۴ (۱۹۷۷) در ارائه نوبل خود مطرح می‌کند که رابطه مثبتی بین سطح تورم و نااطمینانی تورم وجود دارد. به عبارتی، تورم بالاتر به نااطمینانی بیشتر تورم منجر می‌گردد و موجب کاهش رفاه و کارایی رشد تولید می‌شود. همچنین فریدمن معتقد است که افزایش در نااطمینانی تورم، موجب افزایش نرخ بیکاری طبیعی می‌شود. نااطمینانی تورم، از

¹ Berument and Dincer

² David Romer

³ Clapp and Giacotto

⁴ Friedman

دوره قراردادهایی که با توجه به نرخ تورم شاخص بندی نشده اند، می کاهد و قراردادهای شاخص بندی شده را برای کارگران باصرفه تر می کند. از طرفی نااطمینانی به مسیر قیمت های آتی، از کارآمدی مکانیزم قیمت ها در هماهنگ کردن فعالیت های اقتصادی می کاهد. هر قدر تغییرات تورم شدیدتر باشد و نوسانات بیشتری داشته باشد، استخراج قیمت های نسبی از قیمت های مطلق دشوارتر می شود و این بر فعالیت های اقتصادی و رشد اقتصادی اثر منفی دارد (فریدمن، ۱۹۷۷).

گالوب^۱ نااطمینانی تورم را یکی از مهم ترین هزینه های تورم می داند و معتقد است نااطمینانی تورم مانند ابری بر تصمیمات عاملان اقتصادی سایه می افکند و موجب کاهش رفاه آنها می شود. زیرا آنها بدون وجود نااطمینانی، می توانند تصمیمات بهتری اتخاذ نمایند. نااطمینانی تورم موجب افزایش نرخ های بهره بلندمدت می شود، چرا که یکی از عوامل مهم در تعیین نرخ بهره، بازده انتظاری سرمایه گذاری است و چون در شرایط نااطمینانی بالا، ریسک بازگشت سرمایه بالاتر است، لذا سرمایه گذاران نرخ های بالاتری را طلب می کنند. از طرفی نااطمینانی تورم موجب نامطمئن شدن متغیرهای اقتصادی دیگری نیز می شود از جمله ارزش پرداخت های آتی، زمانی که مبلغ قراردادها با توجه به تورم شاخص بندی نشده باشد. نامطمئن شدن دستمزدها، نرخ های مالیاتی و سود که ناشی از نااطمینانی عوامل اقتصادی نسبت به نرخ های آتی تورم است، تولید و سرمایه گذاری را به تأخیر می اندازد و موجب می شود بنگاه ها و مصرف کنندگان تشویق شوند منابع سرمایه گذاری با نرخ های بهره بلندمدت و ثابت را برای اجتناب از افزایش ریسک در نرخ های بهره کوتاه مدت، تأمین کنند و از آنجا که نرخ های بهره بلندمدت، عمدتاً بالاتر از نرخ های کوتاه مدت هستند، هزینه فعالیت های مالی افزایش یافته و سرمایه گذاری کاهش می یابد. سوم اینکه در شرایط نااطمینانی تورم بالا، بنگاه ها منابع بیشتری را برای پیش بینی تورم صرف می کنند (گالوب، ۱۹۹۴).

از سوی دیگر، نااطمینانی تورم، خود یکی از عوامل افزایش تورم است (فریدمن، ۱۹۷۷؛ برومنت و دینسر، ۲۰۰۵) و این اثرگذاری نااطمینانی تورم بر نرخ تورم، اثرات شدید بر فعالیت های واقعی اقتصاد گذاشته، شفافیت قیمت ها را کاهش می دهد و ارتباط بین قیمت ها را تخریب می کند و کارایی واقعی اقتصاد را کاهش می دهد و موجب اثرگذاری بر نرخ رشد اقتصادی و رفاه جامعه و در نتیجه شادی می شود (فنگ و همکاران^۲، ۲۰۰۸). بنابراین زیان های رفاهی ناشی از نااطمینانی تورم هم به صورت مستقیم و هم به صورت غیر مستقیم (از طریق اثرگذاری بر متغیرهای اقتصادی دیگر) غیرقابل کتمان است. از این رو می توان گفت که زیان های رفاهی ناشی از نااطمینانی تورم باعث کاهش سطح شادی جامعه می گردد.

دیویس و کاناکو^۳ (۱۹۹۷)، منکیو^۴ (۱۹۹۲) و والاس و بلانکو^۵ (۱۹۹۱) استدلال می کنند نااطمینانی تورم باعث بستن قراردادهای کوتاه مدت تر با تعدیلات مکرری در آنها در هر دو بازار کار و اعتبارات می شود. چنین قراردادهایی باعث می شود که هزینه های مبادله افزایش یابد. از آنجایی که مذاکرات مکرر در بستن این قراردادها، جایگزین های ناقصی برای نااطمینانی تورم هستند و در نهایت رضایت خاطر طرفین قرارداد را فراهم نمی کند، بنابراین با افزایش نااطمینانی در مورد تورم، رفاه اقتصادی کاهش می یابد. به عبارت دیگر با این مبنای نظری می توان گفت که نااطمینانی تورم هزینه های رفاهی به جامعه تحمیل می کند. از این رو، هر چه رفاه اقتصادی پایین تر باشد سطح شادی جامعه نیز کمتر می شود. اثرات منفی نااطمینانی تورم بر رفاه توسط محققینی همچون فونتاس^۶ و همکاران (۲۰۰۴) نیز مورد تأیید قرار گرفته است.

¹ Golob

² Fang, Miller, and Lee

³ Davis and Kanago

⁴ Mankiw

⁵ Wallace and Blanco

⁶ Fountas

بیکاری

تئوری کینزی، مداخله دولت را به منظور افزایش تقاضای کل برای کاهش بیکاری غیرارادی لازم می‌داند. بیکاری از نوع غیرارادی آن، چنانچه انتظار می‌رود عاملی است که منجر به شادی کمتر می‌شود به همین دلیل، تحقیقات شادی در مورد بیکاری از اهمیت خاصی برخوردار است (فری و استاتزر، ۲۰۰۲). از دیدگاه مکتب نئوکلاسیک، وضعیت اشتغال حتی به صورت غیرمستقیم، تأثیرات عمیقی بر زیست‌بهر افراد دارد. بیکاری، بالاتر و فراتر از هر افت درآمد، تأثیرات منفی بر وضعیت روانی فرد دارد و هزینه‌هایی نظیر از بین رفتن مهارت شغلی، از دست دادن عزت نفس و افزایش استرس از آن جمله است (بررتون و همکاران^۱، ۲۰۰۸). هزینه‌های اجتماعی بیکاری گاه از هزینه‌های اقتصادی آن فزونی می‌گیرد. هزینه‌های اجتماعی از این واقعیت سرچشمه می‌گیرد که اشتغال در درجه اول فقط منبع درآمد نیست، بلکه تأمین‌کننده روابط اجتماعی، هویت در جامعه و عزت نفس فردی است. هزینه‌های غیرنقدی بیکاری موجب کاهش رفاه از طریق عوامل نامطلوب فردی مانند افزایش مرگ و میر، خطر خودکشی و میزان جرم یا کاهش ثبات زناشویی می‌شود. بیکاری با اثرات منفی معنادار غیر مالی همراه است (وینکلمن و وینکلمن^۲، ۱۹۹۸).

علاوه بر این دیدگاه نئوکلاسیک با استفاده از داده‌های شادی از نظرسنجی‌ها که از نظر قابلیت اطمینان و اعتبار از استاندارد علمی بالایی برخوردار هستند (داینر و همکاران، ۲۰۰۲) و در دهه‌های اخیر به طور گسترده‌ای در ادبیات اقتصاد مورد استفاده قرار گرفته‌اند، شادی افراد شاغل را بالاتر از افراد بیکار مشخص کرده است.^۳

به طور کلی، اثر بیکاری بر روی شادی از دو منظر اجتماعی و شخصی قابل بررسی است. از منظر اجتماعی، استدلال بر این است که جامعه از مساله بیکاری همواره گریزان بوده و میزان ترس مردم در شرایطی که در جامعه بیکاری وجود دارد، بالا می‌رود. در واقع در شرایطی که بیکاری بالاست، همواره این ترس وجود دارد که افراد شغل خود را از دست بدهند. این امر امنیت اقتصادی جامعه را تهدید کرده و باعث بروز نارضایتی می‌شود. وقتی نرخ بیکاری در یک جامعه زیاد باشد، افراد احساس امنیت شغلی کمتری دارند (روپراه و لیوانگاس^۴، ۲۰۱۱). از دید شخصی نیز بیکاری دلیلی برای عدم شادکامی و نارضایتی می‌باشد. آرگایل یکی از بزرگترین دلایل برای شاد نبودن در دنیای مدرن را بیکاری و ترس از نداشتن شغل می‌داند. البته نه فقط به این دلیل که آدم‌های بدون شغل پول کمتری دارند تا خرج کنند، بلکه به آن دلیل که کیفیت زندگی آدم بیکار به شدت نزول می‌کند، چون شخص احساس می‌کند از میان جمع رانده شده و کسی به وی اعتنا نکرده و عزت نفس او لطمه دیده است. پژوهشها نشان می‌دهد نرخ بیکاری پایین و وجود امنیت شغلی، اثر مثبتی بر داشتن شادی دارد (لیارد، ۲۰۰۵).

مخارج سلامت

«سلامت» محور توسعه پایدار اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جوامع بشری است و یکی از شاخص‌های سرمایه انسانی است که بر بهره‌وری نیروی کار و افزایش رشد اقتصادی مؤثر است به طوری که هزینه‌های آن یک نوع سرمایه‌گذاری در

^۱ Brereton, Clinch, and Ferreira

^۲ Winkelmann and Winkelmann

^۳ دی تلا و همکاران، ۲۰۰۱؛ بلانچفلور و اوسوالد، ۲۰۰۴؛ فریتس و همکاران، ۲۰۰۴؛ مک کالیچ، ۲۰۱۳؛ وینکلمن، ۲۰۱۴ و نیکولوف و گراهام، ۲۰۱۴.

^۴ Inder, Rupraha, Pavel Luengas

سرمایه انسانی معرفی می‌شود (شاه‌آبادی و قربانی گلپور، ۱۳۹۵). امروزه حفظ، گسترش و ارتقای سلامت در جوامع بشری در زمره اساسی‌ترین و کلیدی‌ترین سیاست‌ها برای ایجاد و توسعه عدالت اجتماعی در کشورها تلقی می‌شود (سلاطین و محمدی، ۱۳۹۴). ارائه خدمات سلامتی از مهم‌ترین وظایف دولت‌ها تلقی می‌شود و سازمان جهانی بهداشت در آغاز هزاره سوم، سلامت را در پیچه ورود به رفاه و توسعه اجتماعی و اقتصادی قلمداد می‌کند (شاه‌آبادی و قربانی گلپور، ۱۳۹۵). تامین سلامت و بهداشت عمومی به نوعی یکی از اولویت‌دارترین اصول رسالت دولت‌ها در سطح جهان بوده و ایجاد زیرساخت‌های نظام سلامت از همین اصل تاثیر گرفته است (لطفعلی پور و همکاران، ۱۳۹۰). زندگی مدرن باعث بسیاری از منابع استرس می‌شود و بنابراین بر سلامتی و همچنین رفاه کلی تأثیر منفی می‌گذارد. سلامتی یک نعمت ارزشمند در زندگی است. از این رو، یک دولت خوب باید مبالغ قابل توجهی را در پیگیری مراقبت‌های بهداشتی صرف کند تا به شادی شهروندان کمک کند.

از دیدگاه تئوری سرمایه انسانی، سلامت را می‌توان مانند هر کالای دیگر اقتصادی به عنوان یک کالای بادوام در نظر گرفت. افراد جامعه سالم، بانشاط‌تر و شاداب‌تر و با انگیزه بیشتری تلاش و فعالیت دارند، به همین دلیل، امروزه جوامع توجه ویژه‌ای به بهبود شاخص‌های سلامت جامعه دارند (سلاطین و محمدی، ۱۳۹۴). مخارج سلامت تأثیر معناداری بر امید به زندگی به عنوان یکی از شاخص‌های شادی دارد (جبا و همکاران، ۲۰۱۴). یافته‌های مطالعات تجربی، نشان‌دهنده ارتباط مثبت بین هزینه‌های سلامت و شادی است (منصف و همکاران، ۱۳۹۸؛ ساتروویچ و همکاران، ۲۰۱۹).

مخارج دولت

دولت به عنوان یک نهاد بسیار مهم و مؤثر در حوزه اقتصاد همواره مورد توجه مکاتب اقتصادی قرار داشته است. دولت دارای نقش مهمی در زمینه هماهنگ کردن منافع عمومی و خصوصی است که می‌تواند امکانات را برای رشد اقتصادی فراهم نماید. دولت‌ها بر زندگی مردم تأثیر می‌گذارند. دخالت دولت در اقتصاد که معمولاً با سهم مخارج دولت در تولید ملی سنجیده می‌شود، ممکن است از طرق مختلف بر شادی تأثیر بگذارد. دولت‌ها دفاع ملی، چارچوب‌های نهادی و سیستم‌های قضایی را که از مالکیت خصوصی و حقوق فردی محافظت می‌کنند، تضمین می‌کنند. دولت‌ها عرصه‌ای برای رقابت پویا و تقویت کننده بازار فراهم می‌کنند. همچنین، دولت‌ها از طریق کالاهای عمومی با افزایش بهره‌وری، توسعه اقتصادی را تحریک می‌کنند. دولت‌های بزرگتر بویژه آنهایی که دارای شبکه‌های تأمین اجتماعی سخاوتمندانه هستند، به مردم این امکان را می‌دهند تا از اضطراب عاری شوند و زندگی شادتری داشته باشند (میلیسویچ پروویچ و گلم، ۲۰۱۰). دیدگاه اقتصاد نئو کلاسیک استدلال می‌کند دولت‌ها به طور واضح و مثبت بر زیست‌بهره‌دهنی تأثیر می‌گذارند. این دیدگاه با تسهیل و حفظ نهادهای مناسب برای عملکرد بازار و معاملات و همچنین مداخله در اصلاح امور خارجی، بر نقش دولت در حل مشکلات بازار تأکید دارد. علاوه بر این، دولت تنها عامل اقتصادی ممکن برای تأمین کالاهای عمومی مانند دفاع ملی و زیرساخت‌ها است که تولیدکنندگان خصوصی به دلیل ویژگی‌های خاص خود قادر به تهیه آن نیستند. دولت به عنوان یک «بازیگر خیرخواه» همواره سعی در به حداکثر رساندن منافع شهروندان دارد به این معنی که متوسط رضایت از زندگی (شادی) با اندازه دولت افزایش می‌یابد (دائو، ۲۰۱۷). مخارج عمومی اصلی‌ترین ابزار اقتصادی در دست دولت برای تأثیر روی شادی و رفاه شهروندان است (کاسمائویی و بورهابا، ۲۰۱۷).

¹ Jaba, Balan and Robu

² Perovic and Golem

³ benevolent actor

⁴ Dao

⁵ Kasmaoui and Bourhaba.

با توجه به اهمیت نقش شادی در افزایش بهره‌وری و رشد و توسعه اقتصادی کشورها، شناخت و بررسی عوامل مؤثر بر روی شادی بویژه عوامل اقتصادی، از موضوعات مهم در حوزه اقتصادشادی است. مسأله اصلی در مطالعه حاضر، بررسی اثر یکی از عوامل اقتصادی روی شادی است که تاکنون در هیچ مطالعه‌ای به این موضوع پرداخته نشده است. بر اساس مبانی نظری ارایه شده در این قسمت از مقاله، متغیرهای توضیحی مؤثر بر شادی در مدل شناسایی شده و تأثیر هر یک از آن‌ها بر شادی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. نااطمینانی تورم متغیر مورد نظر در این مقاله است که اثر آن روی شادی با استفاده از رویکرد رگرسیون داده‌های پانل، مورد ارزیابی قرار گرفته است. همچنین متغیرهای اقتصادی تأثیرگذار بر روی شادی از جمله درآمد سرانه، نابرابری درآمد، تورم، بیکاری، مخارج دولت و مخارج سلامت، برآورد و تحلیل شده‌اند.

پیشینه پژوهش

از اواسط دهه ۱۹۷۰، رشد تحقیقات درباره شادی و مفهوم‌سازی و اندازه‌گیری آن شروع شد. بسیاری از محققان، مطالعه استرلین (۱۹۷۴) را با عنوان «آیا رشد اقتصادی سرنوشت افراد را بهبود می‌دهد؟» نقطه شروع ورود مفهوم شادی به مباحث اقتصادی می‌دانند. تحقیق در مورد شادی در سال‌های اخیر روند روبه‌رشدی داشته است. برنُو فری درباره رشد فزاینده تحقیقات شادی در اقتصاد می‌گوید: این یک انقلاب در اقتصاد است (فری، ۲۰۰۸). بسیاری از دانشمندان و بویژه اقتصاددانان به این اجماع رسیده‌اند افزایش شادی در یک جامعه، اثر مثبت بر رشد اقتصادی و توسعه پایدار آن جامعه دارد (نظیر فری و استاتزر^۱، ۲۰۰۲؛ لاتمر^۲، ۲۰۰۵؛ کلارک و همکاران^۳، ۲۰۰۸؛ وو و لی^۴، ۲۰۱۳؛ نیکولوو^۵، ۲۰۱۶). بنابراین با شناخت و بررسی عوامل اثرگذار بر سطح شادی در جوامع، زمینه برای ارتقاء شادی و به دنبال آن رشد و توسعه اقتصادی فراهم می‌شود (فتح‌آبادی و همکاران، ۱۳۸۹). فری در کتاب اقتصاد شادی، عوامل تعیین‌کننده شادی و رضایت از زندگی را در پنج حوزه مختلف معرفی می‌کند که عبارتند از عوامل ژنتیکی، عوامل اقتصادی، تأثیرات اجتماعی-جمعیت‌شناختی، فرهنگ و مذهب و شرایط سیاسی (فری، ۲۰۱۸). مطالعات زیادی در حوزه اقتصادشادی، رابطه عوامل اقتصادی نظیر درآمد، ثروت، نابرابری درآمد، تورم، بیکاری، مخارج دولت، آزادی اقتصادی، مخارج مصرفی خانوار و ... را با شادی، مورد بررسی قرار داده‌اند.

در این بخش به مرور مهم‌ترین تحقیقات انجام شده پیرامون روابط عوامل مختلف اقتصادی و شادی با تمرکز بر درآمد، نابرابری درآمدی، تورم، بیکاری، مخارج سلامت و مخارج دولت پرداخته شده است.

فری و استاتزر (۲۰۰۰) در مطالعه خود با عنوان «حداکثر کردن شادی؟»، تعیین‌کننده‌های خرد و کلان مهم شادی برای آلمان، سوئیس و مجموعه ای از ۱۱ کشور اروپایی را در دوره زمانی ۱۹۷۲ الی ۱۹۹۹ مشخص می‌کنند. در میان تعیین‌کننده‌های کلان، نرخ بیکاری و تورم برجسته‌تر از بقیه بودند. همچنین این دو محقق، در مطالعه دیگری با عنوان «اقتصاددانان چه می‌توانند از تحقیقات شادی یاد بگیرند؟»، با استفاده از داده‌های ایالات متحده از سال ۱۹۵۸ تا ۲۰۰۰ و با کمک مدل‌های لاجیت و پروبیت، اثبات کردند که افزایش سطح شادی در جامعه سبب افزایش تولید ناخالص داخلی می‌شود (فری و استاتزر، ۲۰۰۲).

¹ Frey and Stutzer

² Luttmer

³ Clark, Frijters, and Shields

⁴ Wu and Li

⁵ Nikolova

زیدانسک^۱ (۲۰۰۷) در مطالعه خود با عنوان «توسعه پایدار و شادی در کشورها» که با استفاده از داده‌های کشورهای اتحاد جماهیر شوروی سابق از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۰ و به روش حداقل مربعات معمولی انجام شد، نشان داد که یک رابطه مثبت بین توسعه پایدار و سطح شادی وجود دارد بطوریکه کشورهای شادتر، باثبات تر هستند.

آگان^۲ و همکاران (۲۰۰۹) در مطالعه خود با عنوان «تأثیر شاخص‌های اقتصاد کلان مهم روی شادی»، اثر متغیرهای اصلی اقتصاد کلان شامل بیکاری، تورم و درآمد سرانه را بر روی شادی برای ۵۷ کشور در بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۸ و با روش حداقل مربعات معمولی، مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان می‌دهد که بیکاری و تورم باعث کاهش شادی در سطح کلان شده و درآمد سرانه، اثر مثبت دارد.

روسو و (۲۰۰۹) از دانشگاه میشیگان، در رساله دکتری خود تحت عنوان «نوشتاری بر اقتصاد شادی» با بکارگیری داده‌ها از سه پایگاه داده «بررسی اجتماعی کلی»^۳ (GSS)، «آمریکا سال‌های ۱۹۷۲ تا ۲۰۰۶»، «پانل اقتصادی اجتماعی آلمان»^۴ (GSOEP)، «آلمان سال‌های ۱۹۸۴ تا ۲۰۰۵» و «بررسی ارزش‌های جهانی»^۵ (WVS)، [کشورهای اروپا سال‌های ۱۹۷۴ تا ۲۰۰۴] و با استفاده از روش حداقل مربعات، به بررسی رابطه بین درآمد و شادی پرداخته است. روسو و در رساله خود دو مفهوم مقایسه اجتماعی و انطباق با درآمد را برای تشریح پارادوکس استرلین، مورد بررسی قرار می‌دهد و به این نتیجه می‌رسد که افزایش پایدار درآمد می‌تواند به یک جریان شادی پایدار تبدیل شود.

مالسیویچ پروویچ و گولم (۲۰۱۰) به بررسی تعیین‌کننده‌های اقتصاد کلان شادی در کشورهای در حال گذار با تمرکز بر مخارج دولت پرداختند. آنها با استفاده از داده‌های سال ۲۰۰۷ و روش حداقل مربعات معمولی، نشان دادند که یک رابطه مثبت و معناداری بین مخارج دولت و شادی در کشورهای در حال گذار وجود دارد.

پناک و اورا^۶ (۲۰۱۱) در مطالعه خود با عنوان «شادی ناخالص ملی بعنوان یک چارچوب برای ارزیابی اثر سلامت» در کشور بوتان برای سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۹ و با استفاده از روش حداقل مربعات معمولی، رابطه بین بهداشت، سلامتی و شادی را مورد بررسی قرار دادند و دریافتند که هزینه‌های فرصت سلامتی بر سطح شادی، اثری معنادار داشته و عوامل کاهشدهنده سطح سلامتی، سطح شادی را نیز کاهش می‌دهند.

روپراه و لیوانگاس (۲۰۱۱) در مطالعه خود با عنوان «سیاست پولی و شادی: ترجیحات روی تورم و بیکاری در آمریکای لاتین» اثر تورم و بیکاری بر شادی را در کشورهای آمریکای لاتین را در بین سال‌های ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۸ و با روش پروبیت بررسی و دریافتند هم بیکاری و هم تورم، اثر منفی روی شادی داشته و آن را کاهش داده‌اند. البته نقش بیکاری در کاهش شادی، بیشتر بوده است.

کلارک و همکاران^۷ (۲۰۱۲) در مطالعه خود با عنوان «تعدیل شادی بزرگ»، با استفاده از داده‌های سری زمانی از WVS در بازه زمانی ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۰ و با روش رگرسیونهای تابع نفوذ متمرکز شده^۸ (RIF)، برای چهار کشور استرالیا، انگلستان، آلمان و آمریکا، نتیجه گرفتند که نابرابری درآمد، منجر به برابری شادی پایین‌تری می‌شود.

آلويس^۹ (۲۰۱۴) در مطالعه خود با عنوان «نابرابری درآمد و شادی: آیا رابطه‌ای وجود دارد؟» با استفاده از رگرسیون

¹ Zidansek

² Agan

³ The General Social Survey (GSS)

⁴ The German Socio-Economic Panel

⁵ The World Values Survey (WVS)

⁶ Pennock, Ura

⁷ Clark, Flèche and Senik

⁸ Recentered Influence Function (RIF) Regressions.

⁹ Alois

های با اثرات ثابت به بررسی ارتباط بین شادی و نابرابری درآمدی میان ۳۰ کشور در بازه زمانی ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۳ پرداخت. یافته اصلی پژوهش وی این است که شادی و نابرابری درآمدی مطابق انتظار دارای همبستگی منفی هستند.

آهکر^۱ (۲۰۱۴) در مطالعه خود با عنوان «اقتصاد کلان شادی: یک تحلیل بین کشوری» به بررسی تأثیر شاخص‌های اقتصاد کلان روی شادی در کشورهای توسعه یافته و توسعه نیافته با استفاده روش رگرسیون اثرات ثابت و داده‌های WVS برای سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۳ پرداختند. نتایج نشان می‌دهد رشد سرانه تولید ناخالص داخلی، رضایتمندی زندگی را به ویژه در کشورهای توسعه یافته افزایش می‌دهد در حالی که افزایش در نرخ بیکاری و نرخ تورم، شادی را کاهش می‌دهد. تورم عموماً نامحبوب است. به طور مشخص‌تر، تورم از رضایتمندی زندگی کشورهای توسعه یافته بیشتر می‌کاهد.

کاسمائویی و بورهابا (۲۰۱۷) در مطالعه خود با عنوان «شادی و مخارج عمومی، شواهدی از تحلیل پانل»، به بررسی رابطه بین شادی و مخارج دولت با استفاده از روش تحلیل پانل نامتوازن برای ۱۳۲ کشور از سال ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۵ پرداختند. نتایج تحقیق آنها نشان می‌دهد که سطوح بالاتر مخارج عمومی با شادی بیشتر همبسته هستند.

ساتروویچ و همکاران (۲۰۱۹) ارتباط بین مخارج سلامت و شادی را با داده‌های پانل برای ۵۹ کشور در دوره زمانی ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۴ بررسی کردند. روش مورد استفاده آنها، برآورد مدل‌های پانل پویا بر اساس چارچوب GMM و در نهایت ARDL به منظور برآورد ضرایب بلندمدت و کوتاه مدت بوده است. یافته‌ها نشان‌دهنده ارتباط مثبت بین مخارج سلامت و شادی در مدل‌های برآورد شده با استفاده از برآوردگرهای داده‌های پانل ایستا و پویا است.

استرلین و اوکانر^۲ (۲۰۲۰)، در مطالعه خود با استفاده از داده‌های بررسی ارزش‌های اروپا و جهانی^۳ (WVS/EVS) برای ۶۷ کشور در سال‌های ۱۹۸۱ تا ۲۰۱۹ و همچنین داده‌های نظرسنجی جهانی گالوپ^۴ (GWP)، برای ۱۲۳ کشور در سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۹ و با روش رگرسیون OLS، به تبیین پارادوکس استرلین پرداختند. آنها نشان دادند که رشد اقتصادی به خودی خود باعث افزایش شادی در بلندمدت نمی‌شود (به دلیل مقایسه اجتماعی در ارزیابی افراد از درآمدشان). آنها با توجه به نتایج این مطالعه، بیان کردند که منتقدان پارادوکس به علت تمرکز بر داده‌های مقطعی و نوسانات زمانی کوتاه‌مدت، به اشتباه رابطه مثبت شادی با درآمد را در روندهای بلندمدت منتفی می‌دانند.

دینگ و همکاران^۵ (۲۰۲۰)، با استفاده از داده‌های نظرسنجی اجتماعی کلی چین^۶ (CGSS) برای سال ۲۰۱۵ و با روش الگوی رگرسیون چندگانه، اثر نابرابری درآمد را روی شادی در چین، بررسی کردند. آنها نتیجه گرفتند نابرابری درآمد در کل باعث کاهش شادی می‌شود. مقایسه درآمد فرد با خودش در طول زمان و مقایسه درآمد فرد با افراد دیگر در جامعه، نگرش افراد نسبت به نابرابری را شکل می‌دهد که همین موضوع شادی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و احساس تبعیض و تفاوت‌های اجتماعی، شادی افراد را کاهش می‌دهد.

ما و چن^۷ (۲۰۲۱)، در مطالعه خود با استفاده از داده‌های نظرسنجی اجتماعی کلی چین^۷ (CGSS) طی سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۵، رابطه نابرابری درآمد و باز بودن اقتصاد را بر روی شادی با روش رگرسیون حداقل مربعات معمولی برای دو

^۱ Ahkir

^۲ Easterlin, Richard, O'Connor and Kelsey

^۳ World Values Survey and European Values Survey (WVS/EVS)

^۴ The Gallup World Poll (GWP)

^۵ Jiawen Ding, Javier Salinas-Jimenez, Maria del Mar Salinas-Jimenez

^۶ the China General Social Survey (CGSS).

^۷ the China General Social Survey (CGSS).

سطح فردی و استانی، مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان می‌دهد که نابرابری در آمد مطابق با ادبیات گذشته اقتصاد شادی باعث کاهش شادی شده است و تأثیر خالص باز بودن بر روی شادی مثبت است.

موراجیدو و همکاران^۱ (۲۰۲۲) به تجزیه و تحلیل عوامل تعیین کننده اصلی تغییرات در شادی در طول زمان در آلمان پرداخته‌اند. آنها با استفاده از داده‌های پانل اجتماعی-اقتصادی آلمان^۲ برای سال‌های ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۴، در دو حالت کوتاه‌مدت (بررسی سالانه) و بلندمدت (۱۵ سال) و با روش داده‌های پانل، نشان دادند که بین تغییرات بلندمدت و کوتاه‌مدت تفاوت وجود دارد. در کوتاه‌مدت منافع اقتصادی و درآمد بیشترین تأثیر را روی شادی دارند و در بلندمدت سرمایه اجتماعی، ارزش‌ها و ابعاد فرهنگی بیشترین ظرفیت را برای تغییرات در بهزیستی ذهنی دارند.

بختیاری و فتح آبادی (۱۳۸۹)، در مطالعه خود با عنوان «رابطه بیکاری و تورم با شادی و رفاه: مطالعه تجربی برای منتخبی از کشورهای آسیایی»، اثر بیکاری و تورم را بر رفاه ۲۸ کشور آسیایی در سال‌های ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۹ و ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۸ با روش حداقل مربعات تلفیقی مورد بررسی قرار دادند. در این مطالعه از شاخص شادی به عنوان نماینده رفاه اجتماعی استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد که تورم و بیکاری، اثر منفی و متغیر امید به زندگی دارای اثر مثبت بر شادی است. **فتح آبادی و همکاران (۱۳۸۹)** در مقاله خود تحت عنوان «اثر متغیرهای اقتصادی بر خوشنودی: مطالعه بین کشوری با رهیافت تحلیل حدهای نهایی»، در بازه زمانی ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۹ و ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۸ به تحلیل متغیرهای کلان روی شادی در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه پرداختند. نتایج مطالعه آنها بیانگر اثر مثبت درآمد سرانه و امید به زندگی در هر دو گروه کشورها و اثر منفی بیکاری در گروه کشورهای در حال توسعه است.

نبلی و همکاران (۱۳۹۴) در مقاله خود «بررسی وابستگی رفاه ذهنی مردم جوامع در حال توسعه به متغیرهای کلان اقتصادی» با استفاده از داده‌های رضایت از زندگی در سطح فردی، اثر دو متغیر بیکاری و تورم بر زیست‌بهر ذهنی افراد مربوط به ۴۴ کشور در حال توسعه در بازه زمانی ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۸ با استفاده از روش حداقل مربعات معمولی را بررسی کردند. نتایج آنها نشان داد درآمد سرانه اثر مثبت و تورم و بیکاری بر رضایت از زندگی اثر منفی دارند که البته اثر منفی بیکاری بر رفاه بیش از تورم بوده است.

ابونوری و اسکندری (۱۳۹۵)، در مطالعه خود با عنوان «مقایسه اثرات تورم و بیکاری بر شادمانی»، با استفاده از داده‌های پانل برای سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱ برای کشورهای عضو اتحادیه اروپا و ایران، به مقایسه اثرات تورم و بیکاری بر شادمانی پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد که اثرات بیکاری و تورم بر شادمانی منفی و معنادار است. اثر تولید ناخالص داخلی سرانه بر شادمانی مثبت و معنادار بوده است.

منصف و همکاران (۱۳۹۸)، در مطالعه خود با عنوان «بررسی عوامل اقتصادی مؤثر بر شادی در کشورهای منتخب: رهیافت رگرسیون آستانه‌ای پانل» به بررسی اثرگذاری متغیرهای اقتصادی مخارج مصرفی و آزادی اقتصادی روی شادی با توجه به اندازه درآمد سرانه و نیز اثرگذاری درآمد سرانه روی شادی با توجه به اندازه نابرابری درآمد با استفاده از رویکرد رگرسیون آستانه‌ای پانل پرداخته‌اند. متغیرهای کنترلی این تحقیق عبارتند از تورم، بیکاری، مخارج سلامت و مخارج دولت. تعداد کشورهای مورد مطالعه ۱۰۰ کشور و دوره زمانی مطالعه ۲۰۱۶-۲۰۰۵ بوده است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که رابطه شادی

¹ A. I. Moro-Egido, M. Navarro, A. Sanchez

² the German Socio-Economic Panel (GSOEP)

با درآمدسرانه، سلامت، مصرف، مخارج دولتی و آزادی اقتصادی مثبت و رابطه شادی با نابرابری درآمد، تورم و بیکاری منفی است. اندازه اثر مثبت مخارج مصرفی و آزادی اقتصادی روی شادی با افزایش درآمدسرانه (متغیر آستانه)، افزایش می‌یابد. درآمدسرانه دارای اثر مثبت روی شادی است ولی با افزایش نابرابری درآمد (متغیر آستانه)، تأثیر درآمدسرانه، کاهش می‌یابد. مطالعات در حوزه اقتصاد شادی را می‌توان بطورکلی در دو دسته تقسیم بندی کرد. در سطح خرد، عمده مطالعات تلاش نموده‌اند تا رابطه بین متغیرهای مؤثر بر شادی نظیر متغیرهای جمعیت‌شناختی مثل تحصیلات، سن، جنسیت و ... و متغیرهای فرهنگی و مذهبی را مورد ارزیابی قرار دهند. در سطح کلان نیز اکثر مطالعات، تأثیر متغیرهایی نظیر تورم، بیکاری، درآمد، رشد اقتصادی، نابرابری درآمد، مخارج مصرفی و مخارج دولت را مورد بررسی قرار داده‌اند.

یکی از متغیرهای مهم و تأثیرگذار روی شادی کشورها، تورم است. تورم یک پدیده اقتصادی و اجتماعی است و باید آن را یکی از جلوه‌های پیچیده و غامض اقتصاد در قرن حاضر دانست. اما تورم همواره ثابت نیست. در اقتصاد شرایطی وجود دارد که یا اتفاقات آینده مشخص و معلوم نمی‌باشد و یا اینکه با وجود مشخص بودن اتفاقات آینده احتمال آنها قابل پیش بینی نیست و لذا اقتصاد با نااطمینانی مواجه است. نااطمینانی تورم شرایطی است که در آن عوامل اقتصادی در تصمیمات اقتصادی خود نسبت به میزان تورم آینده نامطمئن هستند. به طورکلی، مباحث تئوریک و مطالعات تجربی مربوط به اثرات متقابل نااطمینانی تورم بر متغیرهای اقتصادی پس از مقاله **فریدمن (۱۹۷۷)** و مطرح شدن مدل‌های آرچ^۱ توسط انگل^۲ توسعه یافتند. انگل با معرفی مدل‌های آرچ، تخمینی را برای نااطمینانی تورم در اختیار محققین قرار داده است (**مهرآرا و مجاب، ۱۳۸۹**). در تحقیقات اقتصاد شادی، در مورد تأثیر عوامل اقتصادی از جمله تورم بر روی شادی، مطالعات متعددی انجام شده است ولی در بررسی‌های صورت گرفته، اعم از داخلی و خارجی، شکاف مطالعاتی که مشاهده شد، عدم توجه به بررسی رابطه بین نااطمینانی تورم و شادی بود. این موضوع، مسأله اصلی پژوهش را شکل داده و نوآوری مقاله حاضر است.

روش تحقیق

در این بخش ابتدا الگوی شادی مطالعه، ارائه شده است و سپس مرجع داده هر یک متغیرهای پژوهش و جامعه آماری پژوهش معرفی شده است. سپس روش رگرسیون داده‌های پانل شرح داده شده است.

معرفی الگوی شادی، متغیرها و داده‌های پژوهش

با توجه به مبانی نظری مطرح شده در قسمت ادبیات موضوع مقاله، متغیرهای تأثیرگذار بر شادی شناسایی گردید. از این رو بر اساس مبانی نظری مذکور و نیز مطالعات تجربی مورد بررسی در حوزه اقتصاد شادی و با استفاده از رویکرد **روپراه و لیوانگاس (۲۰۱۱)**، الگوی شادی به صورت زیر در نظر گرفته شده است:

$$HAPPINESS = \beta_0 + \beta_1 InflationUncertainty + \beta_2 GDPP + \beta_3 Inflation + \beta_4 GINI + \beta_5 UNE + \beta_6 HE + \beta_7 GFCE + \varepsilon_i \quad (1)$$

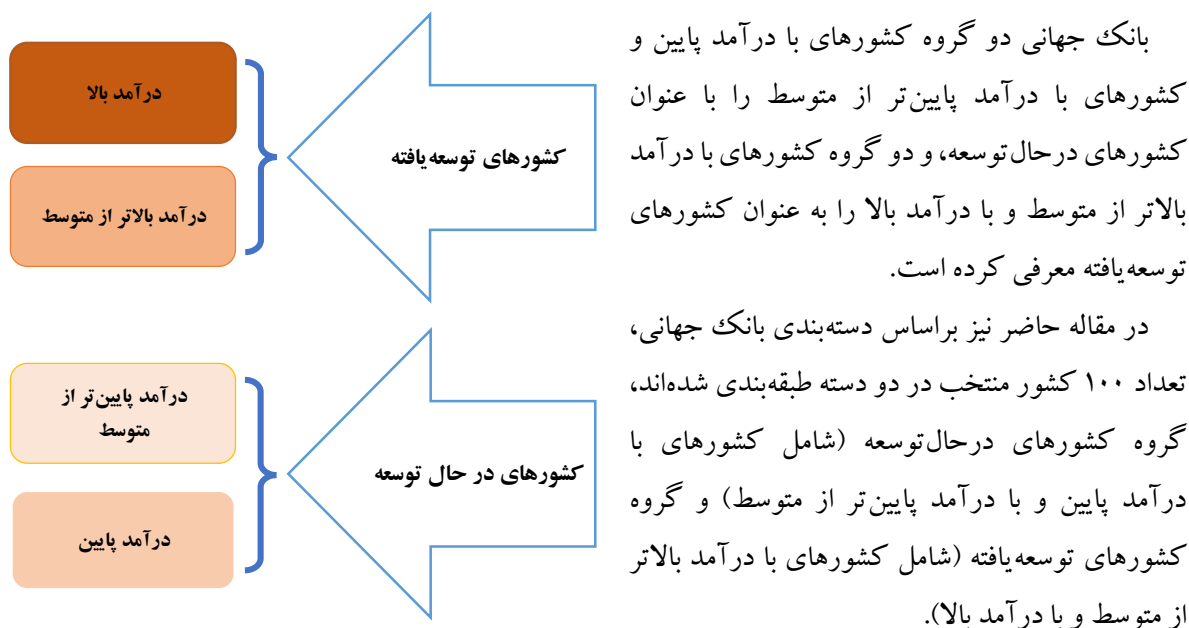
که در آن شادی (HAPPINESS) متغیر وابسته است و متغیرهای توضیحی عبارتند از نااطمینانی تورم (Inflation Uncertainty)، درآمد ملی سرانه (GDPP)، تورم (Inflation)، نابرابری درآمدی (GINI)، بیکاری (UNE)، مخارج سلامت (HE) و مخارج دولتی (GFCE).

¹ Auto Regressive Conditional Heteroscedasticity (ARCH)

² Engle

برای متغیر شادی در این مقاله از داده‌های رضایت از زندگی (نردبان کانتریل)^۱ در گزارش شادی جهانی^۲ سال ۲۰۲۲ استفاده شده است. گزارش شادی جهانی را می‌توان جامع‌ترین بررسی انجام شده در زمینه اندازه‌گیری سطح شادی در کشورهای مختلف دانست. سازمان ملل هر سال نسبت به انتشار نتایج حاصل از بررسی وضعیت زیست‌بهرت ذهنی در کشورهای مختلف در قالب «گزارش شادی جهانی» اقدام می‌کند.

داده‌های درآمد سرانه، از سایت بانک جهانی از مجموعه داده‌های شاخص‌های توسعه جهانی^۳ (WDI) جمع‌آوری شده است. بانک جهانی در جدیدترین دسته‌بندی کشورها^۴ براساس سطح درآمد، کشورها را در چهار گروه، طبقه‌بندی کرده است (کشورهای با درآمد پایین^۵، با درآمد پایین‌تر از متوسط^۶، با درآمد بالاتر از متوسط^۷ و با درآمد بالا^۸).

داده‌های تورم (براساس شاخص قیمت مصرف‌کننده^۹ (CPI))، بیکاری، مخارج سلامت و مخارج دولت نیز از سایت بانک جهانی از مجموعه داده‌های شاخص‌های توسعه جهانی استخراج شده است. نابرابری درآمد در این پژوهش معادل با ضریب جینی در نظر گرفته شده است و داده‌های آن از مؤسسه علوم اجتماعی کمی دانشگاه هاروارد^{۱۰} استخراج شده است.

اندازه‌گیری نااطمینانی تورم

برای اندازه‌گیری نااطمینانی تورم، داده‌های قابل مشاهده وجود ندارد؛ لذا محققان به جای آن از یک متغیر جانشین استفاده می‌نمایند. واریانس خطای پیش‌بینی تورم به عنوان معیاری برای اندازه‌گیری نااطمینانی تورم در نظر گرفته می‌شود. الگوسازی نااطمینانی تورم توسط الگوهای آرچ، بدان معناست که اگر خطای پیش‌بینی یک الگوی اقتصادی افزایش یابد، در دوره‌های آینده نااطمینانی افزایش خواهد یافت (کميجانی و مجاب، ۱۳۹۰). برای بررسی اثرگذاری نااطمینانی تورم بر روی شادی، نخست باید سری زمانی نااطمینانی تورم، برآورد شود. جهت انجام این کار از روش واریانس ناهمسانی شرطی

¹ Life satisfaction in Cantril Ladder

² World Happiness Report

³ World Development Indicators (WDI)

⁴ World Bank country classifications by income level

⁵ Low Income

⁶ Lower Middle Income

⁷ Upper Middle Income

⁸ High Income

⁹ Consumer Price Index (CPI)

¹⁰ The Institute for Quantitative Social Science, Harvard University (IQSS)

خود رگرسیونی (ARCH) استفاده می‌شود. در این روش ابتدا یک معادله میانگین برای متغیر تورم برآورد می‌شود. این معادله باید طوری تعریف شود که ضریب تعیین بالا داشته باشد و معیارهای آکائیک و شوارتز آن حداقل باشد و مهم‌تر از همه اینکه پسماندهای آن از فرآیند ARCH پیروی کند. پس از انجام مراحل فوق، معادله میانگین، به روش گارچ و با توجه به معنی داری ضرایب اجزا، تخمین زده می‌شود و سری زمانی ناطمینانی متغیر تورم، استخراج می‌شود.

با توجه به منابع و داده‌های موجود برای شادی در جهان و داده‌های مربوط به متغیرهای اقتصادی مورد نظر این پژوهش و همچنین با توجه به محدودیت‌هایی نظیر عدم وجود داده‌های شادی و داده‌های مورد نیاز برای متغیرهای توضیحی مورد نظر در الگوی شادی پژوهش حاضر برای بسیاری از کشورها در بسیاری از سال‌ها، در نهایت دوره زمانی از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۲۱ (۱۷ سال) تعیین شده و تعداد ۱۰۰ کشور (جدول ۷) انتخاب گردید. براساس تقسیم‌بندی بانک جهانی، از تعداد ۱۰۰ کشور مورد بررسی در این تحقیق، تعداد ۶۶ کشور در گروه کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و با درآمد بالا (کشورهای توسعه یافته) و تعداد ۳۴ کشور در گروه کشورهای با درآمد پایین‌تر از متوسط و با درآمد پایین (کشورهای در حال توسعه) قرار گرفتند. رابطه ناطمینانی تورم و شادی هم برای ۱۰۰ کشور منتخب و هم برای دو گروه کشورها، بررسی شده و مورد مقایسه قرار گرفته است. متغیرهای شادی، درآمد سرانه، مخارج سلامت و مخارج دولت لگاریتمی در نظر گرفته شده‌اند.

در این پژوهش از روش رگرسیون داده‌های پانل^۱ استفاده شده است. در برآورد یک مدل رگرسیون با داده‌های پانل، اگر بتوان عامل مقطع (کشورها یا ...) یا عامل زمان (سال) را نادیده گرفت و تفاوت معنی داری بین مقاطع مختلف وجود نداشته باشد، لذا داده‌ها تلفیقی (پولد^۲) هستند. به عبارت دیگر وقتی مدل ما پانل نباشد، مدل پولد است. برای سنجش اینکه داده‌ها پانل هستند یا پولد، از آزمون F لیمیر^۳ (که آزمون چاو^۴ نیز نامیده می‌شود) استفاده می‌گردد. در صورت رد فرضیه صفر، روش داده‌های پانل پذیرفته می‌شود. اگر مشخص گردید که مدل باید با استفاده از داده‌های پانل برآورد گردد، مهم‌ترین موضوع، انتخاب روش تخمین مدل است. در داده‌های پانل ضرایب به دو صورت الگوی اثرات ثابت^۵ و الگوی اثرات تصادفی^۶ برازش می‌شوند. برای آن که بتوان بین مدل‌های اثرات ثابت و اثرات تصادفی از نظر قدرت توضیح‌دهندگی متغیر وابسته، مقایسه انجام داد، از آزمون هاسمن^۷ استفاده می‌شود. در صورتی که فرضیه صفر رد نشود، روش اثرات تصادفی به روش اثرات ثابت ترجیح داده می‌شود و به عنوان روش مناسب‌تر و کارا تر انتخاب می‌شود و در غیر این صورت، روش اثرات ثابت کارآ است (گرین، ۲۰۱۸).

برآورد الگوی شادی و تحلیل نتایج

در این بخش، با توجه به طبقه‌بندی کشورهای مورد بررسی، ابتدا برآورد الگوی شادی برای همه ۱۰۰ کشور منتخب انجام شده و نتایج تجزیه و تحلیل شده است. سپس الگوی شادی برای دو گروه کشورها شامل گروه کشورهای با درآمد پایین‌تر از متوسط و با درآمد پایین و گروه کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و با درآمد بالا، برآورد شده و نتایج مورد تحلیل و مقایسه قرار گرفته است.

گروه کشورهای منتخب (۱۰۰ کشور)

پیش از برآورد الگوی شادی، لازم است آزمون مانایی^۹ متغیرهای مدل برای جلوگیری از تشکیل رگرسیون کاذب انجام

^۱ Panel data regression

^۲ Pooled

^۳ F Limier

^۴ Chow test

^۵ Fixed Effects Model

^۶ Random Effects Model

^۷ Hausman Test

^۸ Greene

^۹ Stationary

گیرد تا بتوان نتایج صحیح و مطلوبی را برآورد نمود. در این پژوهش برای بررسی مانایی متغیرها از آزمون لوین لین چو^۱، استفاده شده است. نتایج این آزمون در جدول ۱ ارائه شده است. آزمون‌ها در سطح معناداری ۹۵٪ (خطای ۵٪) انجام شده است.

جدول ۱. نتایج آزمون ریشه واحد، لوین، لین و چو، LLC (۱۰۰ کشور)

Levin, Lin & Chu		مرتبۀ تفاضل	متغیرها
آماره	سطح احتمال		
-۱۹/۴۷۲۵	۰/۰۰۰۰	I(0)	HAPPINESS
-۴۷۰/۰۰	۰/۰۰۰۰	I(0)	Uncertainty Inflation
-۱۲/۴۶۳۰	۰/۰۰۰۰	I(0)	GDPP
-۲۶/۸۰۱۴	۰/۰۰۰۰	I(0)	Inflation
-۲۶/۶۵۹۰	۰/۰۰۰۰	I(0)	Gini
-۱۲/۶۰۰۴	۰/۰۰۰۹	I(0)	UNE
-۲۱/۶۳۷۲	۰/۰۰۰۰	I(0)	HE
-۱۳/۱۵۵۸	۰/۰۰۰۰	I(0)	GFCE

منبع: یافته‌های پژوهش (آزمون‌ها در سطح معناداری ۹۵٪ انجام شده است)

بر اساس نتایج آزمون ریشه واحد، همه متغیرها مانا هستند و لذا مانایی همه متغیرهای مدل تأیید می‌گردد. پس از بررسی مانایی متغیرها و پیش از تخمین الگوی شادی، باید اطمینان حاصل شود که رابطه رگرسیونی در نمونه مورد بررسی دارای عرض از مبداهای ناهمگن و شیب همگن است (پانل دیتا^۲) یا اینکه فرضیه عرض از مبداهای مشترک و شیب مشترک در بین مقاطع پذیرفته می‌شود (پولینگ دیتا^۳). اگر داده‌ها بصورت تلفیقی در مدل قرار گیرند، برای تمام مقاطع عرض از مبدا و شیب یکسانی در نظر گرفته شده و اثر مقاطع در نظر گرفته نمی‌شود. برای بررسی پانل یا تلفیقی بودن داده‌ها، از آزمون F لیمر (آزمون چاو) استفاده شده است که نتایج این آزمون در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. نتایج آزمون چاو و آزمون هاسمن (۱۰۰ کشور)

نوع آزمون	آماره آزمون	مقدار آماره	مقدار احتمال	نتیجه آزمون
Chow test	F	۲۴/۲۹	۰/۰۰۰۰	پانل دیتا
Hausman Test	χ^2	۷/۸۵	۰/۳۴۶۰	اثرات تصادفی

منبع: یافته‌های پژوهش (آزمون‌ها در سطح معناداری ۹۵٪ انجام شده است).

مقدار بزرگ آماره F و مقدار احتمال صفر مربوط به آن در آزمون چاو، نشان‌دهنده عدم پذیرش فرض صفر بوده و لذا پانل بودن داده‌ها تأیید می‌گردد. در داده‌های پانل، ضرایب به دو صورت الگوی اثرات ثابت و الگوی اثرات تصادفی برازش می‌شود. آزمون تشخیص هاسمن برای تعیین نوع تخمین الگوی شادی (اثرات ثابت یا اثرات تصادفی) استفاده می‌شود. فرض صفر، الگوی اثرات تصادفی و فرض مقابل، الگوی اثرات ثابت را نشان می‌دهد. نتایج آزمون هاسمن در جدول ۲ نشان داده شده است.

با توجه به نتایج آزمون هاسمن، مقدار احتمال آزمون هاسمن ۰/۳۴۶۰ بدست آمده است که این به معنای پذیرش فرضیه صفر (مبنی بر استفاده از الگوی اثر تصادفی) است. بنابراین برای برآورد الگوی شادی برای ۱۰۰ کشور منتخب،

¹ Levin, Lin and Chu Test (LLC)

³ Pooling Data

² Panel Data

روش اثرات تصادفی به عنوان روش مناسب تأیید و انتخاب می گردد.

برآورد الگوی شادی (۱۰۰ کشور)

هدف اصلی در تحقیق حاضر، بررسی اثر ناطمینانی تورم بر روی شادی است. برای این منظور در الگوی شادی تحقیق، شادی به عنوان متغیر وابسته و متغیر ناطمینانی تورم به عنوان متغیر مستقل به همراه متغیرهای درآمد سرانه، تورم، نابرابری درآمد، بیکاری، مخارج سلامت و مخارج دولت به عنوان متغیرهای کنترلی، در نظر گرفته شده اند. با توجه به نتایج آزمون‌های تشخیصی که در قسمت قبل ارائه شد، الگوی شادی با استفاده از داده‌های پانل و با توجه به الگوی اثرات تصادفی، برآورد شده است. نتایج برآورد رگرسیون الگوی شادی در جدول ۳ آورده شده است.

جدول ۳. نتایج برآورد الگوی شادی (۱۰۰ کشور)

P> t	t	Std. Err.	Coef.	HAPPINESS
۰/۰۵۶۵	-۱/۹۰	۰/۰۰۰۹۱۴	-۰/۰۰۱۷۴۶	Uncertainty Inflation
۰/۰۰۰۳	۳/۶۲	۰/۰۱۹۵۸۸	۰/۰۷۰۹۹۴	GDPP
۰/۰۰۵۶	-۲/۷۷	۰/۰۰۰۲۸۵	-۰/۰۰۰۷۹۲	Inflation
۰/۰۰۰۱	-۳/۸۷	۰/۰۰۰۶۸۶	-۰/۰۰۲۶۵۷	GINI
۰/۰۰۰۰	-۱۲/۵۶	۰/۰۰۰۷۷۷	-۰/۰۰۰۹۷۵۹	UNE
۰/۰۰۰۰	۴/۲۸	۰/۰۰۱۳۶۶	۰/۰۰۵۸۴۹	HE
۰/۰۰۶۷۸	۱/۸۲	۰/۰۰۲۰۲۱	۰/۰۰۳۶۹۳	GFCE
۰/۰۰۰۰	۴/۸۵	۰/۱۳۵۷۴۱	۰/۶۵۸۸۸۵	CONS

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج نشان می‌دهد همه متغیرهای توضیحی در این پژوهش دارای اثرات موردانتظار روی شادی هستند که در ادامه به ارزیابی آنها پرداخته شده است.

نااطمینانی تورم: مطابق با مبانی نظری، تغییرات تورم در اقتصاد باعث ناطمینانی نسبت به قیمت‌های آینده شده و در نتیجه با ایجاد اختلال در نظام قیمت‌ها، تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاری و پس‌انداز را تحت تأثیر قرار می‌دهد و در نهایت موجب کند شدن رشد اقتصادی می‌شود که کاهش رفاه و در نتیجه کاهش سطح شادی را به دنبال خواهد داشت. براساس نتایج رگرسیون الگوی شادی در جدول ۳، ناطمینانی تورم دارای اثر منفی روی شادی است و بنابراین فرضیه پژوهش تأیید می‌گردد. به ازای یک درصد افزایش در ناطمینانی تورم، شادی در حدود ۰/۰۰۲ درصد کاهش می‌یابد.

درآمد سرانه: استفاده از تولید ناخالص داخلی سرانه یک کشور برای ارزیابی توسعه و بهره‌وری یک کشور و همچنین رفاه و شادی مردم بسیار رایج است. درآمد سرانه به عنوان یکی از مهم‌ترین علل تأثیرگذار روی شادی است که نتایج برآورد الگوی شادی در جدول ۳ نیز مؤید این مسئله است و درآمد سرانه با ضریب ۰/۰۷ دارای اثر قابل توجهی روی شادی است. ضریب درآمد سرانه با شادی رابطه مثبت و معناداری دارد بطوریکه افزایش یک درصد درآمد سرانه، شادی را به میزان ۰/۰۷ درصد افزایش می‌دهد. این یافته با یافته‌های تجربی بسیاری همخوانی دارد از جمله استرلین، ۲۰۰۱؛ گراهام و فلتون، ۲۰۰۶؛ روسیو و ۲۰۰۹؛ کلارک، ۲۰۱۱ و ۲۰۱۶؛ آگان و همکاران، ۲۰۰۹؛ ریکاردسون و ملاندرا، ۲۰۱۷؛ فتح‌آبادی و همکاران، ۱۳۸۹؛ نیلی و همکاران، ۱۳۹۴؛ جعفری، ۱۳۹۵؛ ابونوری و اسکندری، ۱۳۹۵؛ و منصف و همکاران، ۱۳۹۸ و ...

¹ Rickardsson, and Mellander

تورم: تورم دارای اثر منفی و معنادار روی شادی است اما آنچه با توجه به نتایج برآورد الگوی شادی در جدول ۳، قابل توجه است این است که تورم و نااطمینانی تورم هر دو شادی را کاهش می‌دهند اما نااطمینانی تورم، شادی را بیشتر کاهش می‌دهد که این مسئله می‌تواند ناشی از چند دلیل عمده باشد. همانطور که در بخش مبانی نظری بیان شد، تورم از جمله متغیرهای مهم و تأثیرگذار در اقتصاد کشورها محسوب می‌شود که در مقاطع مختلف و به ویژه در نرخ‌های بالا اثرات نامطلوب و زیان‌باری بر اقتصاد جوامع تحمیل کرده است. با این حال اصلی‌ترین و مهم‌ترین زیان ناشی از تورم، عدم اطمینان از میزان نرخ آن در آینده است. فریدمن با بیان رابطه مثبت بین تورم و نااطمینانی تورم، نااطمینانی تورم را یکی از عوامل افزایش نرخ تورم می‌داند که اثرات شدیدی بر فعالیت‌های واقعی اقتصاد داشته و کارایی واقعی اقتصاد را کاهش می‌دهد (فریدمن، ۱۹۷۷). همچنین فریدمن نااطمینانی تورم را باعث افزایش نرخ بیکاری طبیعی می‌داند. از طرف دیگر چنان‌که عقیده دارد با توجه به رابطه بین نااطمینانی تورم و نرخ تورم، نااطمینانی تورم از طریق کاهش مصرف و سرمایه‌گذاری، رشد تولید را کاهش می‌دهد و در نتیجه رشد اقتصادی و رفاه جامعه را کاهش می‌دهد (چان، ۱۹۹۴). بنابراین تأثیرگذاری نااطمینانی تورم در کاهش شادی، از تورم بیشتر است که نتایج جدول ۳ نیز بر این موضوع تأکید دارد که این یافته می‌تواند علامت روشنی برای توجه بیشتر و مناسب به عامل نااطمینانی تورم در مطالعات اقتصادشادی باشد که تاکنون در مطالعات داخلی و خارجی، این عامل در نظر گرفته نشده بود.

نابرابری درآمد: دارای اثر منفی روی شادی است و به ازای هر درصد افزایش نابرابری درآمد، شادی به اندازه ۰/۰۰۳ درصد کاهش پیدا می‌کند. یافته‌های تحقیق در مورد اثر منفی نابرابری درآمد روی شادی با مطالعاتی نظیر **کلارک و همکاران، ۲۰۱۲؛ آلویس، ۲۰۱۴؛ اویشی و کیسبیر^۲، ۲۰۱۵؛ پادهیو و همکاران^۳، ۲۰۱۷؛ افشاری و دهمرده، ۱۳۹۳؛ منصف و همکاران، ۱۳۹۸؛ و ... همخوانی و مطابقت دارد.**

بیکاری: یکی از عوامل اقتصادی تأثیرگذار روی شادی، بیکاری است. برطبق مبانی نظری، افراد شاغل، شادتر از افراد بیکار هستند. بیکاری از دو طریق (هزینه‌های اجتماعی و هزینه‌های اقتصادی) رفاه و شادی افراد را کاهش می‌دهد. با توجه به نتایج در جدول ۳، بیکاری دارای اثر منفی و معناداری روی شادی است. در بین عواملی که با شادی رابطه منفی دارند، بیکاری دارای بزرگترین ضریب است که نشان می‌دهد بیشترین نقش در کاهش شادی مربوط به بیکاری است. در مورد رابطه تورم و بیکاری با شادی، نتایج این پژوهش با یافته‌های تجربی نظیر **دی‌تلا و همکاران^۴، ۲۰۰۱؛ گاندلمن و هرناندز موریلو^۵، ۲۰۰۹؛ روپراه و لیوانگاس، ۲۰۱۱؛ ابونوری و عسگری‌زاده، ۲۰۱۳؛ آهکر، ۲۰۱۴؛ فتح‌آبادی و همکاران، ۱۳۸۹؛ نیلی و همکاران ۱۳۹۴؛ خورسندی و علی‌بابایی، ۱۳۹۵؛ ابونوری و اسکندری، ۱۳۹۵؛ جعفری، ۱۳۹۵؛ نادمی و جلیلی‌کامجو، ۱۳۹۷؛ منصف و همکاران، ۱۳۹۸ و ... همخوانی دارد.**

داده‌های مخارج سلامت در این پژوهش از مجموعه شاخص‌های توسعه جهانی در سایت بانک جهانی استخراج شده است که در تشریح شاخص مخارج سلامت، عنوان شده است که این شاخص، مخارجی را که برای اقداماتی که هدف اصلی آنها ارتقا، بازیابی یا حفظ سلامتی، مبارزه با بیماری و بهبود وضعیت سلامت جامعه، توسعه سلامت، استراتژی ارتقاء بهداشت، تغذیه

¹ Chan

² Oishi and Kesebir

³ Powdthavee, Burkhauser and De Neve

⁴ Di Tella, Macculloch, and Oswald

⁵ Gandelman and Hernández-Murillo

و تقویت سیستم‌های بهداشتی به منظور افزایش کارآیی برنامه‌هایی با هدف کاهش بیماری‌های خاص و کاهش بیشتر مرگ و میر است، دربرمی‌گیرد. با توجه به نتایج رگرسیون الگوی شادی، متغیر مخارج سلامت با ضریب ۰/۰۰۶ روی شادی اثر مثبت و معنادار دارد که اندازه قابل توجهی است. بعد از درآمد سرانه، مخارج سلامت تأثیرگذارترین عامل روی افزایش شادی است. با افزایش یک درصد مخارج سلامت، شادی به میزان ۰/۰۰۶ درصد افزایش می‌یابد. این نتیجه با مطالعات **بیانکوتی و درآلیسو، ۲۰۰۷؛ پناک و اورا، ۲۰۱۱؛ ساتروویچ و همکاران، ۲۰۱۹** و **منصف و همکاران، ۱۳۹۸** همخوانی دارد. براساس نتایج جدول ۳، مخارج دولت دارای اثر مورد انتظار روی شادی بوده و دارای ضریب ۰/۰۰۴ مثبت و معنادار است. این یافته با نتایج تحقیقاتی نظیر **مالیسویچ پروویچ و گلم، ۲۰۱۰؛ هوو و ان‌جی، ۲۰۱۶؛ کاسمائویی و بورهابا، ۲۰۱۷** و **منصف و همکاران، ۱۳۹۸** همخوانی دارد.

گروه کشورهای با درآمد پایین‌تر از متوسط و پایین و گروه کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و بالا

برای برآورد الگوی شادی برای این دو گروه کشورها، ابتدا آزمون مانایی (لوین، لین و چو) برای متغیرهای مدل برای هر دو گروه انجام گرفته است که نتایج آن در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. نتایج آزمون ریشه واحد (لوین، لین و چو، LLC) برای کشورهای مورد بررسی به تفکیک درآمد

متغیرها	کشورهای با درآمد پایین‌تر از متوسط و با درآمد پایین		کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و با درآمد بالا	
	مرتبۀ تفاضل	آماره	سطح احتمال	مرتبۀ تفاضل
HAPPINESS	I(0)	-۱۳/۳۸۹۸	۰/۰۰۰۰	I(0)
Uncertainty Inflation	I(0)	-۳۹۰/۰۰۰	۰/۰۰۰۰	I(0)
GDPP	I(0)	-۶/۲۹۲۳	۰/۰۰۰۰	I(0)
Inflation	I(0)	-۱۵/۱۱۷۹	۰/۰۰۰۰	I(0)
Gini	I(0)	-۶/۸۳۸۰	۰/۰۰۰۰	I(0)
UNE	I(1)	-۷/۷۹۷۸	۰/۰۴۰۵	I(0)
HE	I(0)	-۸/۸۰۰۹	۰/۰۰۰۰	I(0)
GFCE	I(0)	-۷/۹۵۳۳	۰/۰۰۰۰	I(0)

منبع: یافته‌های پژوهش (آزمون‌ها در سطح معناداری ۹۵٪ انجام شده است)

نتایج آزمون ریشه واحد نشان می‌دهد که همه متغیرها برای هر دو گروه کشورها، مانا هستند و لذا مانایی همه متغیرهای مدل تأیید می‌گردد. پیش از تخمین الگوی شادی، برای بررسی پانل یا تلفیقی بودن داده‌ها، از آزمون F لیمر (آزمون چاو) استفاده شده است که نتایج این آزمون در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵. نتایج آزمون چاو و هاسمن (برای کشورهای مورد بررسی به تفکیک درآمد)

گروه کشورها	آزمون			
	نوع آزمون	آماره آزمون	مقدار آماره	مقدار احتمال
کشورهای با درآمد پایین‌تر از متوسط و با درآمد پایین	Chow test	F	۱۳/۱۶	۰/۰۰۰۰
کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و با درآمد بالا	Hausman Test	χ^2	۴/۶۶	۰/۷۰۰۸
کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و با درآمد بالا	Chow test	F	۳۸/۴۵	۰/۰۰۰۰
کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و با درآمد بالا	Hausman Test	χ^2	۱۴/۷۱	۰/۰۳۹۹

منبع: یافته‌های پژوهش (آزمون‌ها در سطح معناداری ۹۵٪ انجام شده است).

با توجه به نتایج فوق، مقدار احتمال صفر مربوط به آزمون چاو در هر دو گروه کشورها، نشان‌دهنده عدم پذیرش فرض

¹ Biancotti and D'Alessio

³ HO and NG

² Satrovic, Muslija and Ezgi Özbek, H.

صفر بوده و لذا پانل بودن داده‌ها تأیید می‌گردد. در ادامه برای تعیین نوع تخمین الگوی شادی (اثرات ثابت یا اثرات تصادفی) برای هر دو گروه کشورها، از آزمون تشخیص هاسمن استفاده شده است. نتایج آزمون هاسمن در جدول ۵ آورده شده است. مقدار احتمال آزمون هاسمن در گروه کشورهای با درآمد پایین‌تر از متوسط و پایین، $0/7008$ بدست آمده است که این به معنای پذیرش فرضیه صفر (مبنی بر استفاده از الگوی اثر تصادفی) است. بنابراین برای برآورد الگوی شادی برای این گروه از کشورها، روش اثرات تصادفی به عنوان روش مناسب تأیید و انتخاب می‌گردد. برای گروه کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و با درآمد بالا، مقدار احتمال کمتر از $0/05$ بدست آمده است لذا فرضیه صفر رد شده و استفاده از الگوی اثرات ثابت برای این گروه از کشورها تأیید می‌شود.

برآورد الگوی شادی (گروه کشورهای با درآمد پایین‌تر از متوسط و پایین و گروه کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و بالا)
در این بخش، الگوی شادی برای گروه کشورهای با درآمد پایین‌تر از متوسط و با درآمد پایین (کشورهای در حال توسعه)، به روش الگوی اثرات تصادفی و برای گروه کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و با درآمد بالا (کشورهای توسعه یافته)، به روش الگوی اثرات ثابت برآورد شده و نتایج برآورد برای هر دو گروه در جدول ۶ آورده شده است.

جدول ۶. نتایج برآورد الگوی شادی (برای کشورهای مورد بررسی به تفکیک درآمد)

کشورهای با درآمد پایین‌تر از متوسط و با درآمد پایین		کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و با درآمد بالا		HAPPINESS
ضریب	مقدار احتمال	ضریب	مقدار احتمال	
$-0/001731$	$0/0778$	$-0/218435$	$0/0587$	Uncertainty Inflation
$0/076463$	$0/0149$	$0/138051$	$0/0001$	GDPP
$-0/000771$	$0/0095$	$-0/001601$	$0/0489$	Inflation
$-0/002994$	$0/0239$	$-0/004132$	$0/0071$	GINI
$-0/006930$	$0/0116$	$-0/009580$	$0/0000$	UNE
$0/005592$	$0/0129$	$0/003933$	$0/0085$	HE
$0/005001$	$0/0670$	$0/002297$	$0/3848$	GFCE
$0/591242$	$0/0073$	$0/181412$	$0/5232$	CONS

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج در جدول ۶ نشان می‌دهد نااطمینانی تورم در هر دو گروه کشورها، روی شادی اثر منفی دارد. اندازه ضریب نااطمینانی تورم در گروه کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و بالا، $0/22$ است که بطور قابل توجهی بیشتر از مقدار این ضریب در گروه کشورهای با درآمد پایین‌تر از متوسط و پایین ($0/002$) است. به عبارت دیگر نااطمینانی تورم، شادی را در کشورهای توسعه یافته، خیلی بیشتر کاهش می‌دهد. یکی از دلایل این موضوع این است که اقتصادهای در حال توسعه همواره از درجه بالای نااطمینانی رنج می‌برند و متغیرهایی نظیر رشد، تورم، نرخ‌های بهره و سایر متغیرهای کلیدی اقتصاد کلان در این کشورها بسیار پرنوسان‌تر از کشورهای توسعه یافته است و لذا حساسیت مردم نسبت به تغییرات نرخ تورم با توجه به سابقه وجود این تغییرات در اقتصاد کلان، کاهش یافته و بنابراین تأثیر نااطمینانی تورم بر شادی نسبت به کشورهای توسعه یافته، کمتر است.

در گروه کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و بالا، درآمد سرانه با ضریب $0/14$ ، تأثیر مثبت بیشتری روی شادی نسبت به گروه دیگر دارد (با ضریب $0/08$) که این نتیجه منطبق بر مبانی نظری پژوهش است. در کشورهای توسعه یافته، دسترسی افراد به بسیاری از امکانات نظیر بهداشت، تحصیلات، کالاها و خدمات گسترده، به مراتب بیشتر از کشورهای در حال توسعه است

که همین موضوع وضعیت رفاهی و اجتماعی مناسبتری برای افراد در این جوامع ایجاد می‌کند که پیامد آن شادی بیشتر در این کشورها است. با محاسبه متوسط نرخ رشد درآمد سرانه در هر دو گروه کشورها، متوسط نرخ رشد درآمد سرانه در گروه کشورهای با درآمد پایین‌تر از متوسط و پایین، مقدار ۰/۰۲۳ شده که بیشتر از متوسط نرخ رشد درآمد سرانه در گروه دیگر (۰/۰۲۰) است و این در حالی است که ضریب برآورد شده درآمد سرانه در الگوی شادی برای گروه کشورهای با درآمد پایین‌تر از متوسط و پایین، از مقدار این ضریب برای گروه کشورهای دیگر، کوچکتر است. به عبارت دیگر، هر چند متوسط نرخ رشد درآمد سرانه در گروه کشورهای با درآمد پایین‌تر از متوسط و پایین از گروه دیگر بزرگتر است ولی در این گروه کشورها، تأثیر درآمد سرانه روی شادی کوچکتر از گروه دیگر است که این نتیجه در واقع تأییدی بر پارادوکس استرلین است. مقایسه ضرایب برآورد شده در دو گروه کشورها نشان می‌دهد ضرائب سه متغیر تورم، نابرابری درآمد و بیکاری، در گروه کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و بالا، نسبت به گروه دیگر، بزرگتر و تأثیر این متغیرها در کاهش شادی، بیشتر است. از طرف دیگر دو متغیر مخارج سلامت و مخارج دولت کمترین تأثیر را در افزایش شادی در این گروه از کشورها دارند و به علت ضرائب بزرگتر آنها در گروه کشورهای با درآمد پایین‌تر از متوسط و پایین، این دو متغیر در این گروه از کشورها، شادی را بیشتر افزایش می‌دهند.

نتیجه گیری

اقتصاد شادی، شاخه‌ای جدید از مطالعات اقتصادی است که به طور معمول با ترکیب اقتصاد با زمینه‌های دیگر مانند روانشناسی و جامعه‌شناسی، به مطالعه کمی و نظری از شادی، احساسات مثبت و منفی، رفاه، کیفیت زندگی، رضایت از زندگی و مفاهیم مرتبط با آن می‌پردازد. مطالعات در حوزه اقتصاد شادی، به دلیل اهمیت قابل توجه شادی به عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار در رشد و توسعه اقتصادی کشورها، از دهه ۱۹۷۰ تاکنون روند روبه رشد چشمگیری داشته است. شناخت و تحلیل عواملی که شادی را تحت تأثیر قرار می‌دهند، هدف اصلی اکثر تحقیقات شادی بوده است. تلاش و اهتمام اقتصاددانان برای ارزیابی عوامل اقتصادی مؤثر بر روی شادی از منظر خرد (نظیر امید به زندگی، جنسیت، سن، تأهل، تحصیلات و ...) و همچنین از منظر کلان (نظیر درآمد، نابرابری درآمد، تورم، بیکاری، مخارج دولت و ...)، منجر به یافته‌های ارزشمندی شده است که به تغییرات ریشه‌ای و عمده در سیاست‌گذاری‌های رشد و توسعه اقتصادی کشورها انجامیده است که گزارش شادی جهانی هر سال، بوضوح این تغییرات را گزارش می‌دهد.

تورم از جمله متغیرهای مهم و تأثیرگذار در اقتصاد کشورها محسوب می‌شود که در مقاطع مختلف و به ویژه در نرخ‌های بالا، اثرات نامطلوب و زیان‌باری بر اقتصاد جوامع تحمیل کرده است. با این حال اصلی‌ترین و مهم‌ترین زیان ناشی از تورم، عدم اطمینان از میزان نرخ آن در آینده است. نااطمینانی‌ها به جزء جدایی‌ناپذیر اقتصاد تبدیل شده‌اند. نااطمینانی‌های اقتصادی علل و ریشه‌های مختلفی می‌تواند داشته باشد. ضعف سیاست‌های کلان اقتصادی و اعمال سیاست‌های مقطعی برای حل مسائل روزمره و در نتیجه ایجاد ساختار بیماری اقتصادی می‌تواند شرایط نامطمئن برای تصمیم‌گیری ایجاد کند. با توجه به اثرهای مخرب این نااطمینانی‌ها بر اقتصاد و فعالیت‌های اقتصادی و در نهایت بر رفاه و شادی جامعه، در این مطالعه، اثر نااطمینانی تورم بر روی شادی طی بازه زمانی سال‌های ۲۰۲۱-۲۰۰۵ برای ۱۰۰ کشور بررسی شده است. بدین منظور برای محاسبه نااطمینانی تورم از مدل‌های واریانس ناهمسانی شرطی خود رگرسیو بهره گرفته شده است. همچنین از رویکرد

رگرسیون داده‌های پانل برای بررسی ارتباط بین نااطمینانی تورم و شادی استفاده شده است. در کنار این متغیر، اثر متغیرهای درآمدسرانه، تورم، نابرابری درآمد، بیکاری، مخارج سلامت و مخارج دولت نیز بر روی شادی مورد بررسی قرار گرفته است. در این مطالعه، بر اساس تقسیم‌بندی بانک جهانی از کشورها بر حسب درآمد، ۱۰۰ کشور منتخب در دو گروه دسته‌بندی شد که عبارتند از گروه کشورهای با درآمد پایین و با درآمد پایین‌تر از متوسط (کشورهای درحال توسعه) و گروه کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و با درآمد بالا (کشورهای توسعه‌یافته). مراحل انجام مطالعه حاضر به این ترتیب بوده است که در ابتدا آزمون‌های مانایی و تشخیص پانل یا تلفیقی بودن داده‌ها و سپس تشخیص الگوی اثرات ثابت و الگوی اثرات تصادفی هم برای ۱۰۰ کشور و هم برای دو گروه کشورها، انجام گرفته است و در نهایت الگوی شادی برای هر سه دسته کشورها، برآورد شده است. نتایج تحقیق، اثرگذاری منفی نااطمینانی تورم را روی شادی نشان می‌دهد و به بیان دیگر، فرضیه تحقیق، تأیید می‌گردد. براساس یافته‌های تحقیق در هر سه دسته کشورها، تورم شادی مردم را کاهش داده اما عدم اطمینان از تورم آینده، شادی آنها را به مراتب، بیشتر کاهش داده است که این نتیجه، نشان می‌دهد کشورها در طراحی و اجرای سیاست‌های کاهش تورم خود باید تأمل بیشتری داشته باشند تا نگرانی مردم از آینده، شادی آنها را بطور فزاینده‌ای کاهش ندهد. در مورد نتیجه تأثیر نااطمینانی تورم بر شادی، نتایج این پژوهش با مبانی نظری موجود در این رابطه از جمله *والاس و بلانکو (۱۹۹۱)*، *منکیو (۱۹۹۲)*، *گالوب (۱۹۹۴)*، *فریدمن (۱۹۷۷)*، *دیویس و کاناگو (۱۹۹۷)*، *فنگ و همکاران (۲۰۰۸)* و *رومر (۲۰۱۹)* مطابقت دارد.

عواملی که دارای تأثیر مثبت روی شادی هستند، درآمدسرانه، مخارج سلامت و مخارج دولت هستند که قوی‌ترین تأثیر مثبت روی شادی را درآمدسرانه بویژه در گروه کشورهای توسعه‌یافته نشان داده است. اما مخارج سلامت در گروه کشورهای درحال توسعه، دارای اثر بیشتری روی افزایش شادی در مقایسه با گروه دیگر، است که علامت کاملاً آشکاری از اهمیت بهداشت، تغذیه و در نهایت سلامت برای ارتقاء شادی مردم را نشان می‌دهد. تأثیر مخارج دولت نیز در گروه کشورهای درحال توسعه روی شادی بیشتر از گروه دیگر از کشورهاست که نشان‌دهنده اهمیت مخارج عمومی برای شادی مردم است. نتایج این مطالعه در مورد رابطه درآمد سرانه، مخارج سلامت و مخارج دولت با شادی با یافته‌های تجربی بسیاری همخوانی دارد از جمله *استرلین (۲۰۰۱)*، *گراهام و فلتون (۲۰۰۶)*، *بیانکوتی و درآلیسو (۲۰۰۷)*، *آگان و همکاران (۲۰۰۹)*، *روسیو (۲۰۰۹)*، *مالیسیویچ پروویچ و گلم (۲۰۱۰)*، *پناک و اورا (۲۰۱۱)*، *کلارک (۲۰۱۱)*، *هو و وان‌جی (۲۰۱۶)*، *کاسمانویی و بورهابا (۲۰۱۷)*، *ریکاردسون و ملاندر (۲۰۱۷)*، *ساتروویچ و همکاران (۲۰۱۹)*، *فتح آبادی و همکاران (۱۳۸۹)*، *نیلی و همکاران (۱۳۹۴)*، *جعفری (۱۳۹۵)*، *ابونوری و اسکندری (۱۳۹۵)* و *منصف و همکاران (۱۳۹۸)*. براساس نتایج تحقیق حاضر، تورم، نابرابری درآمد و بیکاری، باعث کاهش شادی بیشتری در گروه کشورهای توسعه‌یافته، شده‌اند که بیشترین اثر منفی مربوط به بیکاری است و سپس نابرابری درآمد و تورم قرار دارند. در مورد رابطه نابرابری درآمد، تورم و بیکاری با شادی، نتایج این پژوهش با یافته‌های تجربی نظیر *دی‌تلا و همکاران (۲۰۰۱)*، *گاندلمن و هراندز موریلو (۲۰۰۹)*، *روپراه و لیوانگاس (۲۰۱۱)*، *کلارک و همکاران (۲۰۱۲)*، *ابونوری و عسگری‌زاده (۲۰۱۳)*، *آلویس (۲۰۱۴)*، *آهکر (۲۰۱۴)*، *اویشی و کیسییر (۲۰۱۵)*، *پادهیو و همکاران (۲۰۱۷)*، *فتح آبادی و همکاران (۱۳۸۹)*، *افشاری و دهمرده (۱۳۹۳)*، *نیلی و همکاران (۱۳۹۴)*، *خورسندی و علی‌بابایی (۱۳۹۵)*، *ابونوری و اسکندری (۱۳۹۵)*، *جعفری (۱۳۹۵)*، *نادمی و جلیلی کامجو (۱۳۹۷)* و *منصف و همکاران (۱۳۹۸)* همخوانی و مطابقت دارد. بر اساس نتایج بدست آمده برای ۱۰۰ کشور منتخب، تأثیر منفی

نااطمینانی تورم بیشتر از تاثیر منفی نرخ تورم بر شادی است. بنابراین سیاستمداران باید در راستای ثبات در تصمیم‌گیری‌های کلان اقتصادی توجه بیشتری داشته باشند؛ زیرا اتخاذ تصمیم‌های ناگهانی و غیرمنتظره، انتظارات تورمی مردم را بشدت افزایش و باعث افزایش نااطمینانی تورم و در نتیجه کاهش شادی در بدنه جامعه خواهد شد.

بر اساس نتایج حاصل از تخمین الگوی شادی برای دو گروه کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، تأثیر نااطمینانی تورم بر کاهش شادی در گروه کشورهای توسعه یافته، بزرگتر است. از این رو نتایج مذکور بیان‌کننده این واقعیت است که در کشورهای در حال توسعه‌ای که دارای درآمد پایین‌تر از متوسط و پایین هستند، حساسیت مردم نسبت به تغییرات نرخ تورم با توجه به سابقه وجود این تغییرات در اقتصاد کلان کاهش یافته و بنابراین تأثیر آن بر شادی نسبت به کشورهای دارای درآمد بالاتر از متوسط و بالا، کمتر است. این موضوع حساسیت بیشتر برای توجه به ثبات اقتصاد کلان در کشورهای توسعه یافته را نشان می‌دهد. همانگونه که افزایش هر چند اندک ولی بی‌سابقه نرخ تورم در کشورهای حوزه اروپا در سال ۲۰۲۲ میلادی، حساسیت‌های زیادی در مورد تغییر سبک زندگی در میان مردم این کشورها ایجاد کرده است.

علاوه بر این، بر اساس نتایج حاصل از تخمین ضریب متغیر مخارج سلامت در دو گروه کشورها، نشان می‌دهد که تأثیر افزایش مخارج سلامت بر شادی در کشورهای در حال توسعه، بیشتر از تأثیر آن در کشورهای توسعه یافته است. در کشورهای در حال توسعه با توجه به سطح پایین درآمد بر اساس هرم نیازهای مازلو همچنان تأمین نیازهای مربوط به بخش سلامت در اولویت قرار داشته و در نتیجه ضریب حساسیت متغیر مخارج سلامت بر شادی بیشتر است. بنابراین پیشنهاد می‌شود که سیاستگذاران در کشورهای در حال توسعه، نگاه ویژه‌ای به مباحث تأمین سلامت آحاد جامعه از جمله پوشش‌های بیمه‌های عمومی و سلامت داشته باشند تا بدین ترتیب سطح شادی را در جامعه افزایش دهند.

پیشنهادها برای پژوهش‌های آتی

برای تحقیقات آتی، چند پیشنهاد ارائه می‌شود عبارتند از: بررسی اثر نااطمینانی تورم روی شادی در کشورها براساس شرایط جغرافیایی، اقلیمی و قاره‌ای؛ سیاست‌های پولی جهت رسیدن به اهدافی مانند رشد، توسعه اقتصادی، کاهش بیکاری و تثبیت قیمت‌ها اعمال می‌گردند، پیشنهاد می‌شود اثر سیاست‌های پولی که بویژه در راستای تثبیت تورم اجرا شده است، بر روی شادی بررسی شود؛ مقایسه اثر نااطمینانی تورم بر روی شادی در بین کشورهای با نرخ تورم بالا و با نرخ تورم پایین؛ بررسی اثر نااطمینانی تورم بر روی شادی با استفاده از مدل سیستم‌های دینامیکی.

جدول ۷. نام ۱۰۰ کشور منتخب

آلبانی	بوتسوانا	کاستاریکا	فنلاند	هند	کویت	مکزیک	پاناما	صربستان	تونس
ارمنستان	برزیل	کرواسی	فرانسه	اندونزی	قرقیزستان	مولدووا	پاراگوئه	سنگاپور	ترکیه
استرالیا	بلغارستان	قبرس	گرجستان	ایران	لتونی	مغولستان	پرو	اسلواکی	اوگاندا
اتریش	بورکینافاسو	چک	آلمان	ایرلند	لیتوانی	مونتنگرو	فیلیپین	اسلوانی	اوکراین
بحرین	کامرون	دانمارک	غنا	ایتالیا	لوکزامبورگ	نپال	لهستان	آفریقای جنوبی	انگلستان
بنگلادش	کانادا	دومینیک	یونان	ژاپن	ماداگاسکار	هلند	پرغال	اسپانیا	ایالات متحده
بلژیک	چاد	اکوادور	گواتمالا	اردن	مالزی	نیوزیلند	رومانی	سریلانکا	اروگوئه
بنین	شیلی	مصر	هندوراس	قزاقستان	مالی	نیکاراگوئه	روسیه	سوئد	ونزوئلا
بولیوی	چین	السالوادور	مجارستان	کوبا	مالت	نیجریه	رواندا	تانزانیا	ویتنام
بوسنی	کلمبیا	استونی	هائیتی	کره جنوبی	موریتانی	پاکستان	سنگال	تایلند	زیمبابوه

منبع: یافته‌های تحقیق

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه پیام نور به خاطر حمایت معنوی در اجرای پژوهش حاضر تقدیر به عمل می آید.

منابع

- ابونوری، اسمعیل و اسکندری، جمال (۱۳۹۵). مقایسه اثرات تورم و بیکاری بر شادمانی. *سیاست گذاری اقتصادی*، ۸(۱۵)، ۱۵۲-۱۳۷. https://ep.yazd.ac.ir/article_754_33afdf699064c6f9b7a5850888455468.pdf
- افشاری، زهرا و دهمرده، لعیا (۱۳۹۳). بررسی اثر فقر، نابرابری درآمد و شاخص توسعه انسانی بر شادکامی در کشورهای منتخب. *سیاست گذاری پیشرفت اقتصادی*، ۲(۴)، ۵۹-۳۱. <https://ensani.ir/file/download/article/20160524145418-10051-27.pdf>
- بختیاری، صادق و فتح آبادی، مهدی (۱۳۸۹). رابطه بیکاری و تورم ناشی و رفاه: مطالعه تجربی برای منتخبی از کشورهای آسیایی. *معاونت پژوهش های اقتصادی*، گزارش راهبردی، شماره ۱۳۹.
- جعفری، محمد (۱۳۹۵). سنجش عوامل مؤثر بر شادمانی در کشورهای اسلامی. *اقتصاد کلان*، ۱۱(۲۲)، ۸۴-۶۵. https://jes.journals.umz.ac.ir/article_1640_a8fb316dfa3c2dd120b01b4ddea53110.pdf
- جعفری صمیمی، احمد و تقی نژاد عمران، وحید (۱۳۸۳). رابطه بین تورم و رفاه (مطالعه ای تجربی در اقتصاد ایران). *پژوهش های اقتصادی*، ۱۴، ۸۷-۵۹. <https://www.sid.ir/paper/86386/fa>
- خوردسندی، مرتضی و علی بابایی، نسترن (۱۳۹۵). بیکاری بدتر است یا تورم؟ مقایسه اثر بیکاری و تورم بر شادی. *پژوهشنامه اقتصادی*، ۱۶(۶۳)، ۲۴-۱. https://joer.atu.ac.ir/article_7582_d8f1252f47793ca325da4aca37e2cea5.pdf
- زارعی متین، حسن و حق گوین، زلفا (۱۳۹۰). شادی و نشاط در محیط کار و زندگی، موسسه کتاب مهربان نشر، تهران.
- سلاطین، پروانه و محمدی، سمانه (۱۳۹۴). بررسی عوامل مؤثر بر سلامت در استان های ایران: رهیافت داده های پانل. *پژوهش های اقتصادی ایران*، ۲۰(۶۴)، ۱۷۷-۲۰۷. https://ijer.atu.ac.ir/article_4670_f6a6a4b548f9b6ca9cddcf103475104f.pdf
- شاه آبادی، ابوالفضل و قربانی گپور، مهیا (۱۳۹۵). تأثیر شاخص فلاکت بر هزینه های سلامت در ایران. *مدل سازی اقتصادی*، ۱۰(۱)، ۱۵۷-۱۳۳. https://eco.firuzkuh.iau.ir/article_580399.html
- فتح آبادی، مهدی؛ محمودزاده محمود و جعفری، سمیه (۱۳۸۹). اثر متغیرهای کلان اقتصادی بر خوشنودی: مطالعه بین کشوری با رهیافت تحلیل حدهای نهایی. *مدل سازی اقتصادی*، ۴(۱)، ۵۳-۳۳. https://eco.firuzkuh.iau.ir/article_555573.html
- قلی بگلو، محمدرضا (۱۳۸۶). نااطمینانی تورم و پراکندگی قیمت های نسبی در ایران. *روند*، ۵۴، ۱۲۱-۸۷. https://economic.mofidu.ac.ir/article_17966.html
- کمیحانی، اکبر و مجاب، رامین (۱۳۹۰). رابطه نااطمینانی تورم و سرمایه گذاری در اقتصاد ایران. *پژوهشنامه اقتصادی*، ۱۱(۲)، ۳۰-۱۳. https://joer.atu.ac.ir/article_2581_12cb76c25d1b19_ca81326bb4a3cb1954.pdf
- لطفعلی پور، محمدرضا؛ فلاحی، محمدعلی و برجی، معصومه (۱۳۹۰). بررسی تأثیر شاخص های سلامت بر رشد اقتصادی ایران. *فصلنامه مدیریت سلامت*، ۱۴(۴۶)، ۷۲-۵۷. <https://jha.iuums.ac.ir/article-1-1024-fa.html>
- محمدیان منصور، صاحبه؛ گل خندان، ابوالقاسم؛ خوانساری، مجتبی و گل خندان، داود (۱۳۹۴). تحلیل عوامل اجتماعی اقتصادی مؤثر بر شادی (یک تحلیل اقتصادسنجی با در نظر گرفتن محدودیت های مذهبی). *فصلنامه برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی*، ۷(۲۵)، ۱۶۳-۱۲۵. https://qjsd.atu.ac.ir/article_3855_d2241f6ffacbbfb9bffb5008d309de51.pdf
- منصف، عبدالعلی؛ معلمی، مژگان؛ بیابانی، جهانگیر؛ نجاتی، مهدی و طاهری زاده اناری پور، جواد (۱۳۹۸). بررسی عوامل اقتصادی مؤثر بر شادی در کشورهای منتخب: رهیافت رگرسیون آستانه ای پانل. *فصلنامه علمی پژوهش های رشد و توسعه اقتصادی*، ۹(۳۶)، ۳۴-۱۵. https://egdr.journals.pnu.ac.ir/article_5733_b4de5403eba8e7669fa35329af56d250.pdf

- مهرآرا، محسن و مجاب، رامین (۱۳۸۹). ارتباط میان تورم، نااطمینانی تورم، تولید و نااطمینانی تولید در اقتصاد ایران. *پول و اقتصاد*، ۲، ۳۰-۱
<https://jmbr.mbri.ac.ir/article-1-29-fa.html>
- مهرآرا، محسن و نوری، مهدی (۱۳۹۰). بررسی رابطه تورم و بهره وری: یک رویکرد نظری. *راهبرد یاس*، ۲۵، ۹۷-۶۷
<https://ensani.ir/file/download/article/20120504170602-9018-52.pdf>
- نادمی، یونس و جلیلی کامجو، سید پرویز (۱۳۹۷). ارزیابی تأثیر فقر مطلق و نسبی بر نابرابری شادی در ایران. *مجله سازی اقتصادی*، ۱۲(۱)، ۲۶-۱
<https://ensani.ir/file/download/article/1551081514-9899-41-1.pdf>
- نیلی، فرهاد؛ بابازاده خراسانی، بهزاد و شادکار، محمدسعید (۱۳۹۴). بررسی وابستگی رفاه ذهنی مردم جوامع در حال توسعه به متغیرهای کلان اقتصادی. *تحقیقات اقتصادی*، ۵۰(۱)، ۴۸-۲۱
https://jte.ut.ac.ir/article_54095_c95ba266deb7049ea8f6ccb59f881038.pdf

References

- Abounoori, E., & Eskandari, J. (2016). Comparing the effects of unemployment and inflation on happiness. *Biquarterly Journal of Economic Research*, 8(15), 137-152 https://ep.yazd.ac.ir/article_754_33afdf699064c6f9b7a5850888455468.pdf [In Persian].
- Abounoori, E., & Asgarizadeh, D. (2013). Macroeconomic factors affecting happiness. *Business And Development Studies*, 5(1), 5-22. https://ijbds.usb.ac.ir/article_1496_d920c253352773d7cf7c689b4044-d024.pdf.
- Agan, Y., Sevinc, E., & Orhan, M. (2009). Impact of main macroeconomic indicators on happiness. *European Journal of Economic and Political Studies*, 13-21. <https://www.arastirmax.com/en/system/files/dergiler/25821/makaleler/2/2/arastirmax-impact-main-macroeconomic-indicators-happiness.pdf>.
- Afshari, Z., & Dahmardeh, L. (2014). The impact of poverty, income inequality and human development index on happiness. A panel data approach. *Journal of Economic Development Policy*, 2(4), 31-59 <https://ensani.ir/file/download/article/20160524145418-10051-27.pdf> [In Persian].
- Ahkir, K. (2014). Macroeconomic of happiness a cross country analysis. *Universitas Indonesia*, 1-35 <https://lib.ui.ac.id/detail?id=20392985&lokasi=lokal>.
- Alois, P. (2014). Income inequality and happiness: Is there a relationship? *Luxembourg Income Study (LIS), LIS Working Paper Series*, 614, 1-23 <https://www.lisdatacenter.org/wps/liswps/614.pdf>.
- Bakhtiari, S., & Fathabadi, M. (2010). The relationship between unemployment and inflation with happiness and welfare: an empirical study for a selection of Asian countries. *Deputy Economic Research Strategic Report*, No. 139 [In Persian].
- Berument, H., & Nergiz Dincer, N. (2005). Inflation and inflation uncertainty in the G-7 countries. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications, Elsevier*, 348(C), 371-379 Doi: 10.1016/j.physa.2004.09.003.
- Biancotti, C., & D'Alessio, G. (2007). Inequality and happiness. *SSRN Electronic Journal, Working Paper*, N. 45. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1011121.
- Bjornskov, C., Dreher, A., Fischer, J. A., Schnellenbach, J., & Gehring, K. (2013). Inequality and happiness: When perceived social mobility and economic reality do not match. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 91, 75-92 Doi: 10.1016/j.jebo.2013.03.017.
- Blanchflower, D., & Oswald, A. (2004). Well-being over time in Britain and the USA. *Journal of Public Economics*, 88, 1359-1386 [https://doi.org/10.1016/S0047-2727\(02\)00168-8](https://doi.org/10.1016/S0047-2727(02)00168-8).
- Boyce, C., Wood, A., Banks, J., Clark, A., & Brown, G. (2013). Money, well-being, and loss aversion: Does an income loss have a greater effect on well-being than an equivalent income gain? *Psychological Science*, 24(12), 2557-2562 <https://doi.org/10.1177/0956797613496436>.
- Brereton, F., Clinch, J.P., & Ferreira, S. (2008). Employment and life-satisfaction: Insights from Ireland. *The Economic And Social Review*, 39(3), 207-234 <https://ideas.repec.org/a/eso/journal/v39y2008i3p207-234.html>.
- Bruni, L. (2006). *Civil happiness economic and human flourishing in historical perspective*. Routledge, London & New York.
- Bruni, L., & Porta, P.L. (2007). *Handbook on the economics of happiness*. Edward Elgar Cheltenham, UK Northampton, MA, USA.
- Bruni, L., Comim, F., & Pugno, M. (2008). *Capabilities and happiness*. Oxford University Press, New York.

- Chan, L.K.C. (1994). Consumption, inflation risk, and real interest rate: An empirical analysis. *Journal of Business*, 67, 69-96 <https://www.jstor.org/stable/2353281>.
- Clapp, J., & Giacotto, C. (1993). The influence of economic variables on house price dynamics. *Journal of Urban Economics*, 36, 83-116 [http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0094-1190\(84\)71031-X](http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0094-1190(84)71031-X).
- Clark, A. (2016). Adaptation and the easterlin paradox. In T. Tachibanaki, *Advances In Happiness Research: A Comparative Perspective*, 75-94 Springer, New York Doi: [10.1007/978-4-431-55753-1_6](https://doi.org/10.1007/978-4-431-55753-1_6).
- Clark, A., & Senik, C. (2011). Will GDP growth increase happiness in developing countries? *IZA Discussion Paper*, No. 5595, 1-76 <https://docs.iza.org/dp5595.pdf>.
- Clark, A., Flèche, S., & Senik, C. (2012). The great happiness moderation. *IZA Discussion Paper*, 1-53 <https://docs.iza.org/dp6761.pdf>.
- Clark, A., Frijters, P., & Shields, M. (2008). Relative income, happiness, and utility: An explanation for the easterlin paradox and other puzzles. *Journal of Economic Literature*, 46(1), 95-144 Doi: [10.1257/je-l46.1.95](https://doi.org/10.1257/je-l46.1.95).
- Dao, T. (2017). Government expenditure and happiness: Direct and indirect effects. *Master of Arts In Development Studies, International Institute Of Social Studies*, 1-62 <http://hdl.handle.net/2105/41656>.
- Davis, G., & Kanago, B. (1997). Contract duration, inflation uncertainty, and the welfare effects of inflation. *Journal of Macroeconomics*, 19(2), 237–251 [https://doi.org/10.1016/S0164-0704\(97\)00013-X](https://doi.org/10.1016/S0164-0704(97)00013-X).
- Deaton, A. (2007). Income, aging, health and wellbeing around the world: evidence from the gallup world poll. NBER Working Paper sn13317, National Bureau of Economic Research, Inc, 1-45 Doi: [10.3386-w13317](https://doi.org/10.3386/w13317).
- Di Tella, R., Macculloch, R., & Oswald, A. (2001). The macroeconomics of happiness. *ZEI Working Paper*, No. B3, 41 <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.285918>.
- Diener, E., Tay, L., & Oishi, S. (2013). Rising income and the subjective well-being of nations. *Personality And Social Psychology*, 104, 267–276 <https://doi.org/10.1037/a0030487>.
- Diener, E., Oishi, S., & Lucas, R. (2002). Subjective well-being: the science of happiness and life satisfaction. In S. J. Lopez, & C. Snyder (Eds.), *The Oxford Handbook of Positive Psychology* (2 ed). Oxford University Press, London <https://psycnet.apa.org/record/2002-02382-005>.
- Ding, J., Salinas-Jiménez, J., & Salinas-Jiménez, & M. del M. (2020). The impact of income inequality on subjective well-being: The case of China. *Journal of Happiness Studies*, 22(2), 845–866. Doi: [10.1007/s10902-020-00254-4](https://doi.org/10.1007/s10902-020-00254-4).
- Easterlin, R. (1974). Does economic growth improve human lot? Some empirical evidence. University of Pennsylvania, 89-125 <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-205050-3.50008-7>.
- Easterlin, R. (1995). Will raising the incomes of all increase the happiness of all. *Journal of Economic Behavior And Organization*, 27, 35-47 [https://doi.org/10.1016/0167-2681\(95\)00003-B](https://doi.org/10.1016/0167-2681(95)00003-B).
- Easterlin, R. (2001). Income and happiness: Towards a unified theory. *Economic Journal*, 111, 465-484 <https://www.jstor.org/stable/2667943>.
- Easterlin, R., & O'Connor, Kelsey J. (2020). The easterlin paradox, institute of labor economics (IZA). *IZA Discussion Papers*, 13923 <https://docs.iza.org/dp13923.pdf>.
- Fang, W.S., Miller, S.M., & Lee, C.S. (2008). Cross-country evidence on output growth volatility: Nonstationary variance and garch models. *Scottish J of Political Economy*, 55(4), <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.981265>.
- Fathabadi, M., Mahmoudzadeh, M., & Jafari, S. (2010). The effect of macro economic variables on satisfaction: A cross country study with a Extreme-Bounds Analysis approach. *Journal of Economic Modeling*, 4(1), 33-53. https://eco.firuzkuh.iau.ir/article_555573.html [In Persian].
- Ferreraa, J., & Salinas-Jiménez, J. (2017). Exploring factors affecting the level of happiness across countries: A conditional robust nonparametric frontier analysis. *European Journal of Operational Research*, 256(2), 663-672 Doi: [10.1016/j.ejor.2016.07.025](https://doi.org/10.1016/j.ejor.2016.07.025).
- Ferrer-i-Carbonell, A. (2005). Income and well-being: an empirical analysis of the comparison income effect. *Journal of Public Economics*, 89, 997-1019 <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2004.06.003>.
- Fountas, S., Ioannidis, A., & Karanasos, M. (2004). Inflation, inflation uncertainty, and a common European monetary policy. *The Manchester School*, 72, 221–242 Doi: [10.1111/j.1467-9957.2004.00390.x](https://doi.org/10.1111/j.1467-9957.2004.00390.x).

- Frey, B., & Stutzer, A. (2000). Maximizing happiness? *German Economic Review*, 1(2), 145-167 <https://doi.org/10.1111/1468-0475.00009>.
- Frey, B., & Stutzer, A. (2002). Happiness and economics, how the economy and institutions affect well-being. Princeton University Press. New Jersey.
- Frey, B. (2008). Happiness: A revolution in economics. The MIT Press Cambridge, Massachusetts London, England.
- Frey, B. (2018). Economics of happiness Springer <https://doi.org/10.1007/978-3-319-75807-7>.
- Frey, B., & Stutzer, A. (2002). What can economists learn from happiness research? *Journal of Economic Literature*, 40(2), 402-435 Doi: [10.1257/002205102320161320](https://doi.org/10.1257/002205102320161320).
- Friedman, M. (1977). Nobel lecture: Inflation and unemployment. *Journal of Political Economy*, 85, 451-472 <https://doi.org/10.1086/260579>.
- Frijters, P., Haisken-DeNew, J.P., & Shields M.A. (2004). Money does matter! Evidence from increasing real income and life satisfaction in east Germany following reunification. *American Economic Review*, 94(3), 730-740 <http://dx.doi.org/10.1257/0002828041464551>.
- Galor, O. (2000). Income distribution and the process of development. *European Economic Review*, 44(4-6) [https://doi.org/10.1016/S0014-2921\(99\)00039-2](https://doi.org/10.1016/S0014-2921(99)00039-2).
- Gandelman, N., & Hernández-Murillo, R. (2009). The impact of inflation and unemployment on subjective personal and country evaluations. *Federal Reserve Bank of St. Louis Review*, 91(3), 107-126 <https://files.stlouisfed.org/files/htdocs/publications/review/09/05/Gandelman.pdf>.
- Gholi beglou, M. (2008). Inflation uncertainty and the Relative Price Dispersion prices in Iran. *Ravand*, 54, 87-121 https://economic.mofidu.ac.ir/article_17966.html [In Persian].
- Golob, J.E. (1994). Does inflation uncertainty increase with inflation? *Federal Reserve Bank of Kansas City, Economic Review*, 79, 27-38 <https://kansascityfed.org/documents/1011/1994-Does%20Inflation%20Uncertainty%20Increase%20with%20Inflation%3F.pdf>.
- Graham, C. (2008). The economics of happiness, chapter in the new palgrave dictionary of economics. 2nd Edition, Edited by Steven Durlauf and Larry Blume. Palgrave MacMillan, Hampshire, <https://brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/200509.pdf>.
- Graham, C. (2011). The pursuit of happiness an economy of well-being: Brookings institution press. Washington, D.C.
- Graham, C., & Felton, A. (2006). Inequality and happiness: insights from Latin America. *The Journal of Economic Inequality*, 4(1), 107-122 <https://doi.org/10.1007/s10888-005-9009-1>.
- Greene, W. (2018). Econometric analysis (8 Ed.). Pearson, New York.
- HO, L., & NG, Y. (2016). Happiness and government: The role of public spending and public governance. *CPSS Working Papers Series*, 197, 1-45 <http://commons.ln.edu.hk/cppswp/97>.
- Ikeda, S., Kato, H.K., Ohtake, F., & Tsutsui, Y. (2016). Behavioral economics of preferences. Choices, and Happiness. Springer, Tokyo.
- Iorgulescu, R.I. (2014). Modelling in happiness economics. *Computational Methods in Social Sciences*, 2(1), 35-41 https://CMSS_vol_II_issue_1_art.004.pdf.
- Jaba, E., Brigitte Balan, C., & Robu, I.B. (2014). The relationship between life expectancy at birth and health expenditures estimated by a crosscountry and time-series analysis. *Procedia Economics And Finance*, 15, 108-114 Doi:[10.1016/S2212-5671\(14\)00454-7](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(14)00454-7)
- Jafari, M. (2017). Assessing the factors affecting on happiness in islamic countries. *Iranian Economic Journal: Macroeconomics*, 11(22), 65-84 https://jes.journals.umz.ac.ir/article_1640_a8fb316dfa3c2dd120b01b4ddea53110.pdf [In Persian].
- Jafari Samimi A., & Taghinejad Omran, V. (2005). An empirical test between inflation and welfare: The case of Iran 1350-1379. *Journal of Sustainable Growth and Development (The Economic Research)*. 4(14), 59-87 <https://www.sid.ir/paper/86386/fa> [In Persian].
- Jehn, A. (2014). The happiness and income correlation In Canada. *Studies by Undergraduate Researchers at Guelph*, 7, 13-17 Doi: [10.21083/SURG.V7I2.2971](https://doi.org/10.21083/SURG.V7I2.2971).

- Jiang, Ming-Jin. (2016). Higher GDP per capita= More happiness? <https://miuc.org/higher-gdp-per-capita-more-happiness>, June 29, 2016.
- Kasmaoui, K., & Bourhaba, O. (2017). Happiness and public expenditure: Evidence from a panel analysis. *Munich Personal Repec Archive (MPRA)*, No. 79339, 1-11 <https://mpra.ub.unimuenchen.de/-79339>.
- Khorsandi, M., & Alibabae, N. (2017). Which is worse, unemployment or inflation: The comparison of the effect of unemployment and inflation on happiness. *Journal of Economics Research*, 16(63), 1-24 https://joer.atu.ac.ir/article_7582_d8f1252f47793ca325da4aca37e2cea5.pdf [In Persian].
- Komijani, A., & Mojab, R. (2011). The links between inflation uncertainty and investment in Iran. *Journal of Economics Research*, 11(41), 13-30 https://joer.atu.ac.ir/article_2581_12cb76c25d1b19ca81326bb4a3cb-1954.pdf [In Persian].
- Lotfalipour, M., Falahi, M., & Borji, M. (2012). The effects of health indices on economic growth in Iran. *Journal of Health Administration*, 14(46), 57-70 <https://jha.iuums.ac.ir/article-1-1024-fa.html> [In Persian].
- Luttmer, E. (2005). Neighbors as negatives: Relative earnings and well-being. *The Quarterly Journal of Economics*, 120 (3), 963-1002.
- Layard, R. (2005). Happiness: Lessons from a new science. Penguin Press, New York.
- Ma, Y., & Chen, D. (2021). Openness, income inequality, and happiness: Evidence from China. *The Journal of Economic Inequality*, 20(2), 371–393. <https://doi.org/10.1007/S10888-021-09507-5>.
- MacCulloch, R. (2013). Can happiness data” help evaluate economic policies? *IZA World of Labor*, 226, 1-10 Doi: [10.1257/089533006776526111](https://doi.org/10.1257/089533006776526111).
- Malesevic Perovic, L., & Golem, S. (2010). Investigating macroeconomic determinants of happiness in transition countries, how important is government expenditure? *Eastern European Economics*, 48(4), 59-75 <https://www.jstor.org/stable/25758946>.
- Mankiw, N.G. (1992). Macroeconomics. NY: Worth, New York.
- Mankiw, N.G. (2003). Macroeconomics. 5 Edition. Worth Publishers, New York.
- Mehrara, M., & Mojab, R. (2010). The links between inflation, inflation uncertainty, output and output uncertainty in Iran. *Journal of Monetary & Banking Research*, 1(2), 1-30 <https://jmbr.mbr-i.ac.ir/article-1-29-fa.html> [In Persian].
- Mehrara, M., & Nouri, M. (2011). Investigating the relationship between inflation and productivity: A theoretical approach. *Rahbord Yas*, 25, 67-97 <https://ensani.ir/file/download/article/20120504170602-9018-52.pdf> [In Persian].
- Mohammadinmansor, S., Golkhandan, A., Khansari, M., & Golkhandan, D. (2016). An analysis of socio-economic factors affecting happiness (An econometric analysis with regard to religious restrictions). *Social Development & Welfare Planning*, 7(25), 125-163 https://qjds.atu.ac.ir/article_3855_d2241f6ffacbbf9bffb5008d309de51.pdf [In Persian].
- Monsef, A., Moalemi, M., Biabani, J., Nejati, M., & Taherizadeh A.J. (2019). Investigating economic factors affecting happiness in selected countries: Panel threshold regression approach. *Quarterly Journal of Economic Growth and Development Research*, 9(36), 15-34 https://egdr.journals.pnu.ac.ir/article_5733_b4de5403eba8e7669fa35329af56d250.pdf [In Persian].
- Moro-Egido, A.L., Navarro, M., & Sánchez, A. (2022). Changes in subjective well-being over time: Economic and social resources do matter. *Journal of Happiness Studies*, 23, 2009-2038 <https://link.springer.com/article/10.1007/s10902-021-00473-3>.
- Nademi, Y., & Jalili Kamjoo, S.P. (2018). evaluating the effect of absolute and relative poverty on happiness inequality in Iran. *Journal of Economical Modeling*, 12(41), 1-26 <https://ensani.ir/file/download/article/1551081514-9899-41-1.pdf> [In Persian].
- Nikolova, M. (2016). Happiness and development. *IZA Discussion Paper*, No. 10088, 1-14 <https://www.iza.org/publications/dp/10088/happiness-and-development>.
- Nikolova, M., & Graham, C. (2014). Employment, late-life work, retirement, and well-being in Europe and the United States. *European Labor Studies*, 3(5), 1-30 <https://doi.org/10.1186/2193-9012-3-5>.

- Nili, F., Babazadeh K.B., & Shadkar, M. (2015). Investigating the dependence of the subjective wellbeing of people in developing societies on macroeconomic variables. *Journal of Economic Research*, 50(1), 21-48 https://jte.ut.ac.ir/article_54095_c95ba266deb7049ea8f6ccb59f881038.pdf [In Persian].
- Oishi, S., & Kesebir, S. (2015). Income inequality explains why economic growth does not always translate to an increase in happiness. *Psychological Science*, 26(10), 1-9 Doi: [10.1177/0956797615596713](https://doi.org/10.1177/0956797615596713).
- Pennock, M., & Ura, K. (2011). Gross national happiness as a framework for health impact assessment. *Environmental Impact Assessment Review*, 31, 61-65 <https://doi.org/10.1016/j.eiar.2010.04.003>.
- Powdthavee, N., Burkhauser, R.V., & De Neve, J.E. (2017). Top incomes and human well-being: Evidence from the Gallup world poll. *Journal Of Economic Psychology*, 62, 246-257 Doi: [10.1016/j.joep.2017.-07.006](https://doi.org/10.1016/j.joep.2017.-07.006).
- Reis, J. (2017). What is the effect of income inequality on happiness? Erasmus school of economics, rotterdam. <http://hdl.handle.net/2105/38585>.
- Rickardsson, J., & Mellander, C. (2017). Absolute vs relative income and life satisfaction. The royal institute of technology. *Working Paper Series in Economics and Institutions of Innovation 451*, Royal Institute of Technology, CESIS <https://static.sys.kth.se/itm/wp/cesis/cesiswp451.pdf>.
- Romer, D. (2019). *Advanced macroeconomics* (5 Ed.). McGraw-Hill. New York
- Rousseau, J.B.G. (2009). *Essays on the economics of happiness. Dissertation. The University of Michigan*, https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/64721/jbgrou_1.pdf.
- Ruprah, I., & Luengas, P. (2011). Monetary policy and happiness: preferences over inflation and unemployment in Latin America. *The Journal of Socio-Economics*, 40, 59-66 <https://doi.org/10.1016/j.socec.2010.08.001>.
- Salatin, P., & Mohammadi, S. (2015). The impact of factors affecting the health expenditures in the provinces of Iran: Panel data approach. *Iranian Journal of Economic Research*, 20(64), 177-207 https://ijer.atu.ac.ir/article_4670_f6a6a4b548f9b6ca9cddcf103475104f.pdf [In Persian].
- Satrovic, E., Muslija, A., & Ezgi Özbek, H. (2019). Health Expenditure And Happiness: Evidence From Longitudinal Data. *Conference: IX. International Multidisciplinary Congress Of Eurasiat: Prague, Czech Republic*, 45-58 Doi: [10.17261/Pressacademia.2018.921](https://doi.org/10.17261/Pressacademia.2018.921).
- Shahabadi, A., & Ghorbani Golparvar, M. (2016). Impact of misery index on health spending in Iran. *Economical Modeling*, 10(33), 133-157 https://eco.firuzkuh.iau.ir/article_580399.html [In Persian].
- Stevenson, B., & Wolfers, J. (2008). Economic growth and subjective well-being: reassessing the easterlin paradox. *Brookings Papers on Economic Activity*, 1-87 <http://www.jstor.org/stable/27561613>.
- Stockman, A.C. (1981). Anticipated inflation and the capital stock in a cash in-advance economy. *Journal of Monetary Economics*, 8(3), [https://doi.org/10.1016/0304-3932\(81\)90018-0](https://doi.org/10.1016/0304-3932(81)90018-0).
- Stutzer, A., & Frey, B. (2012). Recent developments in the economics of happiness: A selective overview. *IZA Discussion Paper*, No. 7078, 1-19 <https://docs.iza.org/dp7078.pdf>.
- Veenhoven, R. (2004). Subjective measures of well-being. *UNU World Institute for Development Economics Research (UNU-WIDER)*, No. 2004/07, 1-30 <https://www.wider.unu.edu/sites/default/file-s/dp2004-007.pdf>.
- Veenhoven, R. (2013). Economic growth and happiness. *Optentia Newsletter*, 3, 3-5 <https://personal.eur.nl/veenhoven/Pub2010s/2013n-full.pdf>.
- Wallace, F.M., & Blanco, H. (1991). The effects of nominal shocks on union-firm contract duration. *Journal of Monetary Economics*, 27, 361-80 [https://doi.org/10.1016/0304-3932\(91\)90014-F](https://doi.org/10.1016/0304-3932(91)90014-F).
- Winkelmann, L., & Winkelmann, R. (1998). Why are the unemployed so unhappy? Evidence from panel data. *Economica*, 65(257), 1-15 <https://doi.org/10.1111/1468-0335.00111>.
- Winkelmann, R. (2014). Unemployment and happiness. *IZA World of Labor*, 1-14 Doi: [10.15185/izawol.94](https://doi.org/10.15185/izawol.94).
- Wu, X., & Li, J. (2013). Economic growth, income inequality and subjective well-being. *Population Studies Center Research Report*, 13-796, 1-28 <https://hdl.handle.net/1783.1/85827>.
- Zarei Matin, H., & Haghgooyan, Z. (2018). *Happiness at work and life*. Ketabemehraban, Tehran [In Persian].
- Zidansek, A. (2007). Sustainable development and happiness in nations. *Energy*, 32, 891-897 <https://doi.org/10.1016/j.energy.2006.09.016>.